

Kl. 12.00–13.21

14.00–15.01

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 22 januari justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde att *Crister Spets* (SD) inträtt som ersättare för *Jeff Ahl* (SD) under tiden den 3 februari–10 mars.

§ 3 Avsägelser

Talmannen meddelade
att *Maria Ferm* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot i riksdagsstyrelsen,
att *Boriana Åberg* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet och
att *Jonas Eriksson* (MP) avsagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Boriana Åberg* som ledamot i trafikutskottet och *Erik Ottoson* som suppleant i trafikutskottet samt att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält *Jonas Eriksson* som ledamot i riksdagsstyrelsen och *Maria Ferm* som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i trafikutskottet

Boriana Åberg (M)

ledamot i riksdagsstyrelsen
Jonas Eriksson (MP)

suppleant i trafikutskottet
Erik Ottoson (M)

ersättare i riksdagsstyrelsen
Maria Ferm (MP)

§ 5 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2014/15:56 till näringsutskottet

*Svar på
interpellationer*

§ 6 Svar på interpellation 2014/15:161 om insatser för att minska risken för fallolyckor bland äldre

Anf. 1 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Margareta B Kjellin har i sin interpellation frågat mig hur jag avser att gå vidare med målet att minska antalet fallolyckor och vilken roll regeringen har i en sådan strategi. Vidare har Margareta B Kjellin frågat om kommuner och landsting kommer att tillföras specifika resurser för att arbeta med frågan och hur jag kommer att arbeta vidare utifrån det arbete som den förra regeringen inledde.

Fallskador är ett stort problem som orsakar personligt lidande och stora kostnader för hela samhället. Med det sagt vill jag på nytt understryka att det är min och regeringens avsikt att verka för en kraftig minskning av antalet fallolyckor bland äldre.

Regeringen har som tidigare aviserats för avsikt att ta fram en långsiktig kvalitetsplan för den svenska äldreomsorgen, och för närvarande pågår arbete med det. Hur det arbetet konkret kommer att se ut, vilket mål och vilken roll regeringen kommer att ha får jag återkomma om när det finns mer att presentera i frågan.

Den budget som riksdagen har beslutat om har fått till följd att den ekonomiska ramen för äldrepolitiken under 2015 är betydligt mindre än den regeringen föreslog, vilket betyder att förutsättningarna för den offensiva äldrepolitik som regeringen vill föra har förändrats.

Att det finns en samsyn och till och med politisk enighet i frågan är bra, och jag ser därför fram emot att fortsätta dialogen om detta med riksdagen. Jag ber att få återkomma i frågan när regeringen formulerat sin politik utifrån de rådande förutsättningarna.

Anf. 2 MARGARETA B KJELLIN (M):

Herr talman! I november gjorde statsrådet Regnér ett uttalande som jag tyckte lät väldigt spännande. Statsrådet sa att hon skulle arbeta för att fallolyckorna skulle minska drastiskt. Det lät fantastiskt, tyckte jag. Därför ställde jag interpellationen om vilka konkreta åtgärder regeringen avser att

vidta och hur strategin ser ut. Uttalandet kan tyckas vara lite förhastat eftersom det av svaret framgår att statsrådet inte vet hur det ska gå till.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har utifrån statistik, som tagits fram tillsammans med patientregistret, sett att över 100 000 med fallskador fick vård på svenska sjukhus 2013. Det är dubbelt så många som syns enbart i slutenvårdsregistret. Det verkar som att cirka hälften av alla fallskador hamnar utanför vården. Då räcker det inte med att endast öka bemanningen inom vården.

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är de vanligaste riskerna för fallolyckor bland äldre nedsatt balans, nedsatt muskelstyrka, medicinering, nedsatt syn och hörsel, dålig nutrition, nedsatta reflexer och den omgivande miljön.

Man vet att ett förebyggande arbete ger stora vinster inte bara för samhället utan framför allt för individen. Statens folkhälsoinstitut arbetar med att främja hälsan hos äldre personer i den så kallade tredje åldern, det vill säga den friska tiden efter ålderspensionen. Här tycker jag att vi ska vara tacksamma mot pensionärsorganisationernas arbete. De fyller en stor funktion genom att anordna många olika friskvårdsaktiviteter. Man vet i dag att promenader inte räcker för att behålla muskelstyrka och därmed balans. Det behövs faktiskt styrketräning för äldre.

Alliansregeringen påbörjade redan 2006 ett stort arbete med att förebygga fallskador. En av de allra viktigaste åtgärderna var läkemedelsgenomgångarna. Många äldre människor har läkemedel som inte är anpassade för dem. För höga och onödiga doser av sömnmedel och andra orosdämpande läkemedel leder ofta till yrsel och förvirring. Till det kan läggas stora doser av blodtrycksmediciner och annat som också orsakar yrsel.

Ett annat arbete som alliansregeringen tittade på gällde bättre nutrition. Alltför många äter för dåligt. Det ger också muskelsvaghet och orsakar förvirring. Flera forskningsprojekt under alliansregeringens tid har handlat om att ge mat i stället för läkemedel. Nätverksprojekt med både frukt och grädde har förbättrat mångas hälsa under den tiden.

Förutom insatser för bättre mat och bättre medicinering har alliansregeringen även initierat ett arbete med uppsökande verksamhet hos äldre personer som ännu inte behöver insatser av hemtjänsten, allt i syfte att hitta sådant i deras hemmiljö som ökar risken för fallskador.

För att öka kvaliteten och minska riskerna inom äldreomsorgen registreras mycket i Senior alert, som är ett nationellt kvalitetsregister för förebyggande vård och omsorg. Undernäring, fall- och trycksador är viktiga områden för vårdtagare inom såväl slutenvård och omsorg som inom primärvård, hemsjukvård och kommunal äldreomsorg. Syftet med Senior alert är att skapa en bra infrastruktur och systematik för det förebyggande arbetet.

Anf. 3 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Herr talman! Margareta B Kjellin tar i sin interpellation upp en viktig fråga. Det är en fråga som historiskt inte har varit särskilt högt rankad, inte heller under de senaste mandatperioderna. När vi sitter och arbetar med budget, såväl i regioner och kommuner som på riksnivå, bedöms andra saker vara betydligt viktigare.

De åtgärder som Margareta B Kjellin föreslår för att minska fallolyckorna håller vi naturligtvis med om. Den kunskapen och kompetensen finns på ett par ställen, men den används alldeles för lite.

Det satsas stora resurser på att minska dödligheten i trafiken, 43 miljarder kronor. Man har en nollvision, man har strategier och man har mål. Det har varit mycket lyckosamt. Antalet trafikdödade har minskat kraftigt. Men fallolyckorna, som är fem gånger så många, har blivit styvmoderligt behandlade. Där finns ingen nollvision, ingen riktig handlingsplan, och framför allt tillförs inga stora resurser. Runt 3 miljarder är den blygsamma summa man kunnat låta plånboken med.

Trots att det ser ut på det sättet, och trots att man borde ha en nollvision, har några krafter tagit tag i tagit. Våra gamla fortsätter att i allt högre grad ramla – och de dör av det. Vi har endast sett spridda skurar av insatser de senaste mandatperioderna.

Många av de åtgärder som skulle minska fallolyckorna handlar inte enbart om pengar. Margareta B Kjellin räknar också upp sådana åtgärder. Det är saker som vi egentligen vet. Nattfastan är för lång; man ramlar av det. Man skulle kunna få mer hjälp att fallsäkra sitt hem. Det kan gälla enkla saker som mattor, sladdar och sladdlös telefon. Det handlar inte så mycket om pengar där.

Många kommuner har haft tjänster som Fixar-Bettan för hjälp i hemmen. Det är en ganska billig tjänst som har tjänats in mångdubbelt. Man har fått hjälp med vardagliga saker som att byta gardiner och glödlampor – samt lite sällskap också. Detta har dessvärre dragits ned i alltför många kommuner. I min grannkommun Stenungsund var det första man gjorde när man bytte styre och ledning att man drog in den här tjänsten, trots att man vet att den varit till hjälp. Jag undrar vad detta egentligen beror på. Kan man kanske skriva det på kontot kunskapsbrist hos våra kommunpolitiker?

Det finns en rad tekniska hjälpmedel som gör livet betydligt lättare för de äldre. Men där har det hänt väldigt lite. Utvecklingen har gått framåt, men man använder de tekniska hjälpmedlen i väldigt liten utsträckning. Det finns fallsensorer som man kan bära på kroppen som äldre. När kroppen börjar svaja går en signal till en larmcentral, som ringer upp. Kan man då inte svara på grund av att man fallit kommer en person snabbt ut. Ju snabbare man får hjälp desto fortare kan man komma tillbaka till det vanliga livet efter till exempel ett lårbensbrott.

Det går även att sätta sensorer i sovrummet. Som äldre går man oftast upp ett par gånger på natten för att gå på toaletten. Då sker många fall. Sensorerna signalerar om man inte kommit tillbaka inom den stipulerade tiden. Det finns även tekniska skärmar som gör att man inte behöver väckas.

Men ofta är det mycket gammaldags. Man använder i dag de gammaldags larmen som man har runt handleden. Dem får man oftast under kroppen, eller så slår man i huvudet.

Nu har jag en fråga. Kan den låga prioriteringen dölja en åldersdiskriminering månntro?

Anf. 4 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Jag vill tacka Margareta B Kjellin för att hon tagit upp den väldigt viktiga frågan om fallolyckorna bland äldre i sin interpellation

till statsrådet. Vi är en alltmer åldrande befolkning, och det ställer nya krav på samhället. Vi studerar längre än vi gjort tidigare. Vi arbetar allt längre än tidigare. Vi arbetar även längre upp i åldrarna, vilket är positivt. Men när vi sedan slutar vårt arbetsverksamma liv lever vi också allt längre.

Detta medför att politiken för äldre måste hålla ihop hela vägen. Det blir allt viktigare med förebyggande åtgärder för att vi ska kunna arbeta längre eller arbeta deltid när vi blir äldre men också kunna leva ett värdigt liv som äldre. Vi vill klara oss så länge som det går i det egna hemmet, och det ställer krav på att den nya hemmiljön är så bra som möjligt.

En av de vanligaste orsakerna till onödiga kostnader inom kommun och landsting är de fallskador som inträffar allt oftare och blir värre och värre för äldre människor ju längre upp i åldrarna de kommer. Denna kostnad är helt onödig. Fallskadorna medför dessutom för människor ett extra lidande som inte skulle behöva hända om vi kunde arbeta mer preventivt med just fallskadorna. Man behöver jobba preventivt, strukturerat och långsiktigt för att komma till rätta med detta.

Jag kommer från Landstinget i Västmanland. Vi har tagit ett beslut om att ingå i Senior alert. Vi har gjort 2 500 riskbedömningar sedan vi gick med. Det gör vi därför att det är viktigt att arbeta långsiktigt och bygga kunskap på den erfarenhet som man får genom insamlade data, vilka används på olika sätt runt om i Sverige. Insamlade data har till exempel använts i den äldreutredning som alliansregeringen tillsatte tidigare. Nu lade dessvärre regeringen ned denna utredning under hösten. Jag tycker att det är beklagligt att all den kunskap som man har samlat in och som utredningen har jobbat med numera är bortkastad kunskap. Regeringen har valt att kasta skattebetalarnas pengar i sjön.

Ministern talar om att vi behöver breda och långsiktiga lösningar för att komma framåt. Men för att hitta de breda politiska lösningar som vi alla kan diskutera är det viktigt att vi vet vad dessa lösningar ska baseras på. Ministern säger att hon ska komma tillbaka när regeringen är överens. Det här var någonting som vi varnade för förra våren: Är man inte förberedd så är man oförberedd, och då tar det tid. Den tiden skadar våra äldre. Ju längre tid regeringen dröjer med att komma med sin utredning, desto fler äldre kommer att falla och skada sig.

Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det här är en väldigt viktig fråga. Jag tror att en anledning till att denna fråga inte debatteras så brett i politiken och samhällsdebatten är att den framför allt berör en viss grupp. Det är klart att fallolyckor är ett problem i hela samhället för alla åldersgrupper, men det är speciellt de äldre som är drabbade. Även om man kan halka som yngre brukar inte konsekvenserna bli så fatala som om man är äldre och kanske redan har sjukdomar. Det är också övervägande kvinnor som är drabbade. Detta är därför ett väldigt viktigt jämställdhets- och jämlikhetsproblem utifrån åldersdiskriminering.

Det är klart att det delvis har att göra med hur mycket resurser man lägger. Det gäller att se till att de som behöver hemtjänst får det. Bara därigenom kan man förebygga fallolyckor i hemmet. Fixar-Bettan, Fixar-Malte eller vad man nu kallar det kan vara otroligt värdefullt. Visst är det en kostnad, men jag tror inte att det är en speciellt stor kostnad i

förhållande till det mänskliga lidande man sparar samt de uteblivna kostnaderna för sjukvården och hela samhället.

När det gäller fallskyddsinventering är det en väldigt låg kostnad i förhållande till vad man vinner på det. Det är något som man kanske bara behöver göra en gång, eller möjligtvis återkommande men med långa mellanrum. Det behöver inte generera någon större kostnad, utan det handlar om enkla saker som halkskydd under mattorna och information till äldre om hur man ska göra för att undvika olyckor.

Det är väldigt vanligt att människor provar på sådant som de egentligen inte borde göra. Det gäller även i yngre åldersgrupper, som i den här klassikern med mannen – det finns väl kvinnor också, men oftast är det en man – som klättrar upp på hustaket för att ”fixa själv” men ramlar ned och bryter benet. Det är väldigt viktigt i sammanhanget att ge information om vad man bör be om hjälp med och se till att den hjälpen också finns att tillgå.

Det som folk kanske känner till bäst är utomhusproblemet med halkolyckorna. Det gäller inte minst vid denna tid på året, när det är is och snö. Visserligen är det en mindre del, för fallolyckorna är betydligt vanligare i hemmen, men det är ändå en viktig del. Halkolyckorna går att förebygga. Det förekommer på sina håll att man delar ut broddar till äldre gratis, vilket är väldigt bra. Det är en kostnad, men jag ser det mer som en investering, för man undviker jättestora kostnader i vården om man förebygger fallolyckor. Det är effektivare att förebygga än att komma och försöka hjälpa till när olyckan väl har skett.

Sedan är snöröjningen ett problem. Det finns såklart stora skillnader över landet i hur mycket snö och is det finns, men det finns även skillnader i hur man sköter snöröjningen. Det är väldigt viktigt att man tänker inte bara på vägtrafiken utan även på fotgängare och cyklister. Man ska inte glömma att det faktiskt finns många äldre som cyklar. Det är jättepositivt för hälsan, men det kan få fatala konsekvenser om man ramlar av cykeln. Det är viktigt att se till att både gång- och cykelbanor är ordentligt röjda.

Varför blir då fallolyckorna så fatala? En orsak är benskörhet. Vi har väldigt många som lider av benskörhet men inte ens vet om det. Det är väldigt viktigt att både förebyggande och efter en olycka se till att rätta till det genom näringstillskott. Tyvärr brister detta på många håll i landet i dag.

Anf. 6 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Detta är en fråga som engagerar, och den engagerar även mig. Den berör både kvinnor och män, men det är en kvinnofråga på det sättet att kvinnor är klart överrepresenterade. Det är också en jämlikhetsfråga. Det finns siffror som tyder på att i kommuner där man har mycket social utsatthet finns också betydligt fler fallskador.

Som tidigare har påpekats är det 65 000 fall om året inomhus och 10 000 fall utomhus. En sådan här dag kanske man mest tänker på snö och is som problem, och det är det förstås. Men den stora faran är att vistas hemma under vissa förutsättningar, som jag är helt övertygad om att vi kan hjälpa till att förbättra genom att förebygga.

Den här frågan är på många sätt ganska konkret. På andra sätt behövs mer kunskap och mer långsiktiga satsningar. Regeringen vill göra tre saker. Vi diskuterade frågan tidigare. Frågan ställdes redan före jul, och svaret kom efteråt. Det har funnits en budgetprocess däremellan, beslut och allt det som vi känner till.

Det regeringen nu avser att göra är definitivt inte att slänga några pengar i sjön. Vi använder förstås de medel vi har på bästa sätt och enligt budgetbeslut. Vi vill framöver satsa på bemanning, som vi hade sagt från början. Det får vi nu göra lite mer långsiktigt och i flera etapper. Vi är övertygade om att bemanning är en lösning för den här frågan.

Det handlar om närvaro, koll på läkemedel och stöd vid måltider. Läkemedel mot depression som säkert skrivs ut med goda avsikter har visat sig vara en bov i dramat helt enkelt därför att det många gånger inte passar bra ihop med en person som har lätt för att falla.

Det finns många olika saker. Ni har nämnt praktiska saker som sladdar och annat. Framför allt har det mycket att göra med måltider, läkemedel, yrsel och så vidare och att förebygga det. Vi tror att närvaro och högre grad av bemanning är väldigt viktigt. Den satsningen vill vi fortsätta att bygga på.

Vi vill ha en långsiktig kvalitetsplan, som jag redan har redogjort för. Många av frågorna i Äldreutredningen kommer att ingå i den. Men vi vill också redan nu börja på en strategi mot fallolyckor just för att det är så viktigt.

Där kommer vi att bygga på erfarenheter som redan finns. Under de åtta åren med Alliansen ökade fallolyckorna. Det leder oss till att tro att vi måste undersöka vad som fungerade i de insatser som gjordes och vad som inte fungerade. Det finns en del kommuner som lyckades väl. Men på det stora hela gick utvecklingen åt fel håll.

Det vi är överens om är att jobba hårt med detta. Vi kommer därför att jobba med en strategi som vi börjar med nu, en långsiktig strategi och ökad bemanning.

Anf. 7 MARGARETA B KJELLIN (M):

Herr talman! Jag vill gå tillbaka till Senior alert, som jag tror har haft väldigt stor betydelse. Statsrådet säger att antalet fallolyckor ökar. Vi har registrerat olyckor som tidigare aldrig registrerades som fallolyckor. De finns i dag registrerade tack vare att vi har detta kvalitetsregister. Det har väldigt stor betydelse. Det är där man kan dra slutsatser och hitta grunden för att just detta fall inträffade.

Vi vet som tidigare att läkemedel har en väldigt stor betydelse. Av de fall som tas in på akuten beror 30 procent på felaktig medicinering. Det mest livsfarliga för en äldre människa som finns är att komma in på akuten. Det är där de ligger på en brits och får trycksår. Det är där som de får en kateter, för ingen hinner följa dem till toaletten. Det är där de får ett dropp i stället för mat, för det finns inte på akuten. Det är där de får vänta länge.

Vi ska försöka se till att äldre människor slipper komma till akuten. Det var ett arbete som ingick i Sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre i överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting. Där skulle man minska vårdskador, och fallolyckorna var där en viktig del. Det är ett väldigt viktigt arbete att fortsätta. Man måste se att kommuner och landsting har ett gemensamt

ansvar att se till att man får en kontinuitet och minskar risken för fallolyckor.

Ett annat problem i sammanhanget är kvarboendet i hemmet. Det infördes som begrepp 2002. Det är klart att om man frågar en äldre människa: Vill du bo kvar hemma? säger den självklart ja. Jag vill inte bo borta. Men problemet är att det hem som jag har bott i länge väldigt sällan är anpassat för hur jag befinner mig som äldre. Därför är det väldigt viktigt att man framåt tittar på mer av trygghetsbostäder, kanske gamla tidens ålderdomshem. Det handlar om att själv kunna välja att flytta till ett bra ställe där jag kan bo bra som äldre.

Jag har en annan fundering. I Alliansens budget finns 75 miljoner avsatt för Måltidslyftet. Syftet var att förbättra kosten inom äldreomsorgen. När jag tittar i regleringsbrevet till Socialstyrelsen finns summan, men instruktionen för hur pengarna ska användas är mycket luddig.

Det står att pengarna disponeras av Livsmedelsverket efter beslut av regeringen. Men det finns inga kriterier. Hur ska kommunerna veta att pengarna finns att söka när det inte ens finns ett kriterium för hur de ska fördelas eller användas? Eller är det tänkt att de bara ska glömmas bort och inte komma de äldre till del? Det är en fundering man får. Vi vet att maten är väldigt viktig.

Det finns en annan del som också är viktig att ta lärdom av och bygga vidare på. Det gäller att hitta de mötesplatser där äldre människor som fortfarande befinner sig i kvarboende i hemmet kan träffa andra äldre, skapa nätverk, träna friska funktioner och på det sättet leva ett liv som är värt att leva hela livet.

Det är där de möter människor, lär sig spela bowling och styrketräna. Det kanske finns hantlar och annat sådant. De promenader som vi lovar våra äldre väldigt ofta i värdighetsgarantier och annat hjälper för välbefinnandet. Men de räcker inte för att stärka musklerna för att förebygga fallolyckor.

Anf. 8 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Herr talman! Margareta B Kjellin och jag är inte alls oense om vilka insatser som ska göras. Det handlar om de resurser som man har dragit in från kommunerna. Det handlar mycket om att det har blivit färre i personalen ute och stressigare, och då hinner de inte jobba med dessa saker. De har heller inte fått någon vidareutbildning.

Det saknas oerhört många utbildningar inom dessa områden, och vi vet att man har stor personalomsättning. Man tar in personal i hemtjänst som inte är utbildad. Då kan de inte de här frågorna, och då blir det förödande konsekvenser.

När det gäller det Margareta B Kjellin tar upp om att äldre drabbas på akuten ska äldre inte komma till en vanlig akut. Man ska försöka se till att det finns separata akutmottagningar för de äldre. Det är de som står för 80 procent av besöken. De behöver en annan omvårdnad när de kommer dit och är 80 år, och de behöver mat. Det är otroligt viktigt.

Det finns många saker att göra. Det handlar också om utbildning om mediciner. Vi vet att läkarnas medicinkunskap är mycket låg. Ibland finns den nästan inte alls. Mediciner som människor ska ta till natten skriver de ut att tas på morgonen, och så vidare. Det är klart att människor faller.

Det finns en sak som jag vill slå ett slag för när det gäller pengarna för mat. Det är att laga mat hemma hos de äldre. Det har slagit väl ut. Vi vet att maten är otroligt viktig. Mat ska vara god, och man har ganska dålig aptit när man är äldre. Det måste också till kunskap så att det är riktig och god mat.

Jag är glad att vi nu har en regering som tar tag i detta och gör det skyndsamt. Vi behöver inte dra frågan i så långa utredningar, utan kunskapen finns. Nu gäller det att sätta fart så att vi verkligen får ned antalet olyckor, för de har ökat.

Anf. 9 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Jag får tacka för svaret från ministern så långt. Det är viktigt att se över vad fallskadorna beror på för att kunna förebygga och arbeta långsiktigt mot detta.

Trots det har vi fortfarande en regering som har avslutat Äldreutredningen utan att ersätta den med någonting nytt. Vi har också en regering som har avslutat satsningen Matlandet Sverige. Matlandet Sverige är någonting som ligger mig varmt om hjärtat. Det var ett omfattande projekt som hade många olika delar. Den del jag skulle vilja lyfta fram här är den offentliga maten och vikten av rätt mat till rätt person vid rätt tillfälle.

Alla människor är olika och individuella, och all typ av mat passar inte alla. Vissa vill ha mat i hemmet, vissa vill ha mat i boendet och vissa vill kanske helt enkelt gå ut och äta på restaurang eller få hjälp att laga mat tillsammans med andra. Av alla de fallrelaterade olyckor som har skett i Landstinget Västmanland ser vi att maten spelar en allt viktigare roll för de äldre. Om man mår bra och känner sig mätt och lycklig är också risken för fallolyckor mindre, har det visat sig. Maten spelar en allt större roll i det förebyggande arbetet.

Nu när Matlandet Sverige har lagts ned undrar jag hur ministern kommer att påverka sina kolleger i regeringen för att lyfta fram just vikten av nutrition – bra mat och rätt mat – för att förebygga fallolyckor.

Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att Åsa Regnér är tydlig när hon säger att regeringen vill verka för att minska fallolyckorna. Men detta hänger också allmänt ihop med hur de äldre har det överlag. Vi har varit inne på det i diskussionen. Det handlar om undernäring, felaktig medicinering och sådana frågor. Det hänger alltså ihop med den allmänna omsorgen om de äldre.

Det har också ett samband med bemanningen, inte minst inom äldreomsorg inklusive hemtjänst. Risken är att de äldre prövar på att göra saker som de egentligen borde få hjälp med när personalen inte hinner med eller när det dröjer länge tills personalen inom hemtjänsten, till exempel, kommer. Om man kan se till att det finns tillräcklig bemanning kan man också förebygga fallolyckor.

Det finns tyvärr alltför många fall där äldre har legat länge – i flera timmar och ibland ännu längre – efter att ha ramlat. De kommer inte upp igen. Jag kommer ihåg när jag praktiserade på MAS, Allmänna sjukhuset i Malmö, som det kallades på den tiden. Där fanns bland annat en kvinna som var alldeles blå över den ena halvan av ansiktet. Hon hade legat i flera

timmar, och hon var fullständigt förstörd av detta. Det är såklart en fruktansvärt traumatisk upplevelse att ligga i flera timmar utan att komma upp och inte veta om och när man kommer att få hjälp. Detta problem minskas om man har ordentlig bemanning i äldreomsorgen och ser till att äldre inte ska behöva ligga så här länge.

Trygghetslarm är viktigt i sammanhanget, men ibland kan det ändå falla. Jag tycker att dessa saker hänger ihop allmänt med äldreomsorgen. Det handlar om resurser, och det är viktigt att vi jobbar för det. Vi har en politik för detta – att tillföra mer resurser för alla äldres bästa.

Anf. 11 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! En viktig fråga i detta är att målsätta sitt arbete. Det är mycket arbete som har gjorts mot fallolyckor, men de har ändå gått åt fel håll. Därför deltog vi så sent som i måndags i ett seminarium med pensionärsorganisationer, som verkligen brinner för frågorna, om att halvera fallolyckorna. Jag tror att den typen av tydliga målsättningar med en utsatt tid är viktiga. Vi håller på att arbeta med detta, och jag vill gärna bli mätt utifrån det så småningom.

Självfallet ska pengarna gå till de äldre och de äldres behov. Vårt problem är att vi har mindre pengar nu än vad vi själva hade anslagit för bemanning i äldreomsorgen. Jag tror att bemanning är en nyckelfråga i detta. Detta var en fråga som återkom också på seminariet med de etablerade forskarna på området. Det handlar om betydelsen av en god omvårdnad och helt enkelt närvaro i de äldres liv.

Som jag sa tror jag att det finns erfarenheter, till exempel från Senior alert, som är viktiga att ta till sig. Man ska veta att Senior alert bara omfattar särskilda boenden och inte dem som bor hemma och har hemtjänst. Men det finns kunskap, och jag tror att man kan föra samman detta. Jag är angelägen om att ta reda på vad som har fungerat och att lägga in det i den strategi som vi börjar med nu.

Äldreutredningen har lagts ned. Den går över i ett större arbete. Det är en omfattande kvalitetsplan som vi snart kommer att fatta beslut om direktiv till. I den kommer många av frågorna i Äldreutredningen att finnas med – dock inte alla. Vi fokuserar på kvalitet i äldreomsorgen både vad gäller de äldres behov, som ska vara i fokus, personalens kompetens och så vidare. Där ingår förstås frågorna om hur man kan förebygga fall. Eftersom fem personer om dagen dör i sviter av fallolyckor är det en mycket angelägen fråga.

Anf. 12 MARGARETA B KJELLIN (M):

Herr talman! Jag blir glad att höra att statsrådet tar upp Äldreutredningen. Vi hade en interpellationsdebatt före jul om detta. Då hördes inte signalerna om att man skulle ta vara på de erfarenheter som finns, så jag är glad att regeringen har ändrat sig på den punkten.

Sedan kan man alltid diskutera bemanning. Det är klart att det är viktigt att vi har en bemanning utifrån det vårdbehov som finns. Det är det som vi har sagt också i socialutskottet; det är det samlade vårdbehovet som ska täckas av den bemanning som finns. Men det hjälper inte när de äldre inte har insatser från hemtjänsten när de bor hemma. Vi ser en hel del sådana fallskador bland äldre som inte ens har kommit in inom vården.

Måltidssituationen är en viktig del för att man ska hålla sig frisk och alert, kunna träna och vara igång och allting sådant. Jag har många gånger spekulerat i om det är fel på kvaliteten på maten eller om det handlar om att man äter ensam. Jag har diskuterat möjligheterna till middagssällskap på recept som en del i att förmå äldre människor att äta bättre. Jag tror också att det man gör i forskningen i dag när man ersätter mediciner med mat är en viktig del.

Jag är glad att jag har fått höra det som kommer fram om att man tar till vara tidigare erfarenheter, men jag saknar i statsrådets svar ett riktigt erkännande av att mycket har gjorts. Jag ser ändå fram emot att vi tar vara på detta och får jobba vidare. Det får inte bara handla om att starta nya utredningar och tillsätta nya kommissioner, utan man ska fortsätta det arbete som hittills har pågått.

Anf. 13 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag är glad över diskussionen och över det engagemang och de många goda idéer som finns. Det gäller att ta vara på erfarenheter som finns sedan tidigare, men icke desto mindre har fallolyckorna ökat under de senaste åtta åren. Det gäller att veta vad som fungerade och vad som inte fungerade. Ganska mycket fungerade uppenbarligen inte, och det gäller att hitta ett sätt att arbeta metodiskt och målsätta. Det är min ambition.

Som har tagits upp här tror jag också att behovet av information är viktigt. Vi som är engagerade i frågorna känner till fallolyckornas omfattning och den risk som de utgör för äldres hälsa. Men många gör inte det. Många läkare som är experter på detta vittnar också om att inte ens deras kolleger är medvetna om hur man kan förebygga fallolyckor på ett ganska enkelt sätt när man möter äldre i vården, till exempel.

Information till alla och på olika sätt behövs säkert, även om det också har gjorts förut.

Jag ser i alla fall fram emot att arbeta med frågorna, med en strategi som kan sättas igång nu med en kvalitetsplan som vi tar direktivbeslut om snart och med långsiktig kvalitetsanalys och insatser. Jag strävar också efter mer medel till ökad bemanning.

Stort tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2014/15:215 om byggnation i sjönära läge

Anf. 14 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Carl-Oskar Bohlin har frågat klimat- och miljöministern vilka åtgärder hon avser att vidta för att det ska bli enklare att bygga i sjönära lägen där exploateringstrycket i dag är mycket lågt. Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag vill inledningsvis framhålla att det enligt plan- och bygglagen är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Vid prövning av en ansökan om bygglov ska kommunen bland annat se till att ny bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet

med hänsyn till möjligheterna att ordna trafik, energi- och vattenförsörjning, avlopp och elektronisk kommunikation. Kommunen ska också ta hänsyn till behovet av ny bostadsbebyggelse. Natur- och kulturvärden ska beaktas liksom miljö- och klimataspekter. De sistnämnda aspekterna är särskilt viktiga vid prövning av ny bebyggelse i strandnära lägen eftersom risken för översvämning och ras kan vara stor i närheten till sjöar och vattendrag. Vid prövningen av bygglov ska kommunen inte bara ta hänsyn till allmänna intressen utan också beakta olika enskilda intressen.

Som grund för prövningen ska kommunen ha en aktuell översiktsplan som anger grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden. I översiktsplanen ska kommunen bland annat redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Det ankommer på kommunen att göra de ofta svåra avvägningarna i ett bygglovsärende. Min erfarenhet är att byggnadsnämnden i regel har en positiv inställning till ansökningar om bygglov inom sådana områden som Carl-Oskar Bohlins fråga gäller, det vill säga inom landsbygds- och glesbygdsområden där exploateringstrycket är mycket lågt.

I fråga om byggande i strandnära läge ska kommunen även tillämpa miljöbalkens bestämmelser om strandskydd som ligger nära den frågeställning som Carl-Oskar Bohlin tar upp. Jag vill framhålla att jag anser att strandskyddet fyller en oerhört viktig funktion genom att det skapar unika förutsättningar för allmänheten att ha tillgång till naturupplevelser och för bevarandet av en biologisk mångfald.

Flera nya bestämmelser om strandskydd trädde i kraft så sent som 2009 och 2010. De ändringar som då ägde rum syftade bland annat till att utveckla ett ändamålsenligt strandskydd som beaktar behovet av utveckling i hela Sverige, särskilt i många landsbygder, samtidigt som ett långvarigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyras. Ändringarna syftade också till att öka det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet.

Kommunerna har numera huvudansvaret för att pröva frågan om undantag från strandskyddet. Vid den prövningen ska hänsyn tas till olika allmänna och enskilda intressen med utgångspunkt från kriterier i miljöbalken.

De ändringar som genomfördes innebar vidare att särskilda regler för landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen utformades. Sådana områden ska som nämnts redovisas i kommunens översiktsplan. Genom dessa regler har det skapats nya möjligheter att göra vissa undantag från strandskyddet.

En särskild delegation, Strandskyddsdelegationen, arbetar nu med kompetensutveckling när det gäller tillämpningen av strandskyddsreglerna. Syftet är bland annat att effektivisera tillämpningen av de nya reglerna i samhällsplanerings- och byggprocesserna. Delegationen ska slutredovisa sitt uppdrag i december i år.

Anf. 15 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Jag noterar att jag av bostadsministern precis fick en redogörelse för gällande rätt. Men jag fick över huvud taget inte svar på min fråga om vilka åtgärder bostadsministern tänker vidta för att det ska kunna bli lättare att bygga i sjönära läge där exploateringstrycket är lågt.

Jag ska villigt erkänna att det var en retorisk fråga. Jag tror nämligen inte att bostadsministern avser att göra ett enda dugg för att det ska bli enklare att bygga i sjönära läge. Jag tror snarare det rakt motsatta. Bostadsministern refererar nämligen till de förändringar som gjordes 2009 och 2010 för att göra det enklare att få möjlighet att bygga i sjönära läge. Men den propositionen var bostadsministern emot. Socialdemokraterna reserverade sig här i kammaren. Och bostadsministern var då själv riksdagsledamot och satt och röstade emot.

Jag menar att detta hämmar utvecklingen på landsbygden. Vi har i dag 42 000 mil strand i det här landet. Det räcker tio varv runt jorden. Och bostadsministern menar att ingen människa ska kunna bo och bygga ett hus vid stranden. Jag menar att det är fel.

Ska vi förstå det som bostadsministern säger som att den enda platsen i Sverige där det är lämpligt att bygga bostäder är där det redan i dag finns väl fungerande flygplatser?

Anf. 16 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Intentionerna med strandskyddslagen från 2009 var att det ska vara möjligt att bygga i strandnära lägen i syfte att göra boende på landsbygden mer tillgängligt och attraktivt. På så sätt ska man åstadkomma landsbygdsutveckling, med bättre offentlig kommersiell service, arbetstillfällen, nya växande företag och stigande fastighetsvärden. Samtidigt ska högexploaterade kuster även fortsättningsvis ha ett starkt skydd.

Ministerns svar, i den mån det tillför något, är närmast att betrakta som en halvdan kunskapssammanfattning.

Jobb, företagande och service i hela landet är viktigt för Centerpartiet. Därför har vi från allra första början varit pådrivande för att underlätta strandnära byggande. Det ska vara möjligt att förverkliga bodrömmar på landsbygden och i små samhällen intill sjöar och vattendrag.

Världens mest attraktiva och moderna landsbygd finns i Sverige, mycket tack vare vår natur men också den spridda bebyggelsen. När ministern får frågor om hur han ska komma till rätta med bostadsbristen i storstäderna borde han ta chansen att ta krafttag mot urbaniseringen genom att tillåta fler bostäder på landsbygden.

Låga fastighetsvärden är det starkaste skälet till att vi ännu inte har fått fart på byggandet i många av landets inlandskommuner. Det är inte möjligt att få banklån eftersom marknadsvärdet understiger byggkostnaden. Och många vittnar om att bebyggelsens placering invid en strand skulle kunna bidra till att det blir lättare att få banklån för att bygga ett hus än för att köpa en ny snöskoter.

Därför är möjligheten att inrätta LIS-områden i översiktsplanerna viktiga för kommunerna. Det är viktigt för att kunna attrahera inflyttning, stärka skattekraften, få underlag till skolor och utbyggd kollektivtrafik, stärka civilsamhället och kulturutbudet eller kanske få ihop ungdomar till det lokala fotbollslaget. Ministern lyfter i någon mån fram den möjligheten i sitt svar. Problemet är att det finns på en del håll men inte överallt. Mitt hemlän, till exempel, hör till de mest restriktiva. Jag vill påstå att man i Halland bryter mot lagen när man bara släpper på det utvidgade strandskyddet vid 4 av de 35 vattendragen där det finns ansökningar.

På den Sverigekarta som jag nu visar för kammarens ledamöter kan man se vilka länsstyrelser som beviljar dispenser och vilka som har som huvudregel att inte göra det. Länen i rött är mer tillåtande, och länen i gult är mer restriktiva.

Den särskilda delegation, Strandskyddsdelegationen, som tillsattes av alliansregeringen för att komma åt problemen, och som också beskrivs i Carl-Oskar Bohlins interpellation, har haft till uppgift att arbeta med kompetensutveckling, inte minst hos länsstyrelserna. Just nu ägs frågan om tillämpningen helt och hållet av domstolarna medan förtvivlade markägare tappar tron på oss politiker, på tjänstemän och på myndigheter. De upplever att de tas ifrån rätten att göra bruk av och bebygga den mark som de har köpt eller kanske till och med ärvt av sina föräldrar eller tidigare generationer.

Så jag upprepar Carl-Oskar Bohlins fråga: Vad har ministern och hans kolleger i regeringen för avsikter när det gäller att reda ut det osäkra rättsläget och den stora skillnaden i tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna i landets olika länsstyrelser? Det gäller de gula länen som inte följer lagen.

Anf. 17 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Tack, interpellanten, för en väldigt viktig fråga att diskutera! Tack, statsrådet, för att du är här!

Jag hade en interpellationsdebatt här i kammaren för ett par veckor sedan med din kollega Åsa Romson om just strandskyddet. Jag lyfte då fram den problematik som man ser runt om i landet. Under det senaste året, 2014, var det många länsstyrelser som arbetade med det utökade strandskyddet och bearbetade dessa förslag.

Det har skapats mycket starka känslor eftersom intentionerna i lagstiftningen inte lyser igenom i det arbete som görs. Intentionerna, som de tidigare talarna har varit inne på, var att möjliggöra utbyggnad på landsbygden där exploateringstrycket är lågt, men också att minska exploateringstrycket där det är högt, till exempel på Bohuskusten där jag kommer ifrån.

Den tydliga intentionen i lagstiftningen var att det skulle tas lokal hänsyn. Det var också det som fanns med i de riktlinjer som skickades över till länsstyrelserna. Så har inte skett. Det finns en avsaknad av samråd på många håll runt om i landet. Just nu har många överklaganden hamnat på regeringens bord som ni kommer att ha att hantera under våren, både från kommuner och från enskilda markägare.

Det finns områden där man inte har tagit hänsyn till landsbygdsperspektivet. Det kan handla om så enkla saker som förtätningar i redan befintliga områden för att möjliggöra för fler människor att bosätta sig där – detta för att man ska få ett underlag för skola, vård, omsorg, butiker och så vidare. Det är det stora problemet.

Sedan är det också ett stort problem med hanteringen. Hanteringen har varit olika beroende på var i landet man bor. Beroende på berörd länsstyrelse har det förts en bra eller mindre bra dialog där man som kommun eller enskild markägare har fått eller inte har fått gehör för sina synpunkter.

Det är oerhört viktigt att föra frågan vidare. Vi ser med oro på att länsstyrelserna har tagit till sig så få förslag från kommunerna där det har

tagits hänsyn till det lokala perspektivet. Detta är en viktig fråga för regeringen.

Min följdfråga till statsrådet är: Funderar regeringen på att återkomma med förslag till förändringar i direktiven eller av lagstiftningen för att tillämpningen ska ske enligt den intention som finns i lagstiftningen, att det ska tas lokal hänsyn, så att det blir möjligt att utveckla, bo och bygga i hela landet?

Anf. 18 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det här är ju ingen lätt fråga eftersom det ser så olika ut i olika delar av landet. Det är det som är en del av problemet. Det finns områden som är nästan helt obebyggda där det kan tyckas att det borde vara tillåtet med fler undantag. Men sedan finns det också hårt exploaterade områden, framför allt Stockholmsområdet och Göteborgsområdet.

Problemet är att få till en lagstiftning som ska gälla för hela landet. Det är det som är dilemmat här. Går man för långt åt ena hållet kan det få negativa konsekvenser. Släpps det fritt är risken att exploateringen ökar ytterligare i redan högexploaterade områden. Även i storstadsområdena finns det ett intresse av att befolkningen ska ha tillgång till friluftsliv, och det berör väldigt många människor, till exempel i Stockholmsregionen. Det kan handla om turister som är på besök både från andra delar av Sverige och från andra länder. Dessutom måste man självklart ta hänsyn till den biologiska mångfalden.

Att få till en lagstiftning som fungerar i hela landet är svårt. Därför kan man inte hur lättvindigt som helst ändra reglerna eftersom det kan få långtgående negativa konsekvenser. Men när det gäller de ändringar som har gjorts finns det en ambition att fler undantag ska kunna tillåtas i glesbygden. Det är också ett sätt att minska avfolkningen i Sverige där det förekommer mycket utflyttning från glesbygd till städerna.

Det som den förra regeringen gjorde var att man började titta på undantag för till exempel mindre sjöar och mindre vattendrag. Där skulle det vara lättare att göra undantag i glesbygden. Kommunerna skulle få hjälp med att se vilka områden som kan vara aktuella. Det krävs ju att det ska finnas med i detaljplanen för att det ska vara möjligt att göra undantag. Kommunerna skulle helt enkelt få stöd i det arbetet.

Det finns säkert mycket mer som kan göras, men jag tror inte att man kan förvänta sig en total omstöpning av lagen. Då kan konsekvensen bli att värden som aldrig går att återskapa förloras. Har det väl byggts strandnära blir det väldigt svårt att riva den bebyggelsen. Har det byggts för mycket i högexploaterade områden, då är det risk för att friluftslivet försämras för de boende, och det gäller även den biologiska mångfalden. Här får man nog gå försiktigt fram.

Tillämpningen av lagen är ju inte vårt huvudansvar. Men jag tror att det ligger mycket i att medge undantag och se till att det tillämpas på ett bra sätt ute i glesbygden, och där har kommunerna fått ett större inflytande. Problemet är dock det omvända i framför allt storstadsområdena. Vi vill ju inte se att all kust bebyggs. Allemansrätten är något väldigt unikt för Sverige som ger tillgång till inte minst gratis badstränder. Många i andra länder är förundrade över att vi har den möjligheten. Där kan det vara bebyggt överallt, och där kan det kosta pengar att bada i havet.

Det är alltså väldigt viktigt för Sveriges befolkning att allemansrätten gäller fullt ut även vid stränderna. Det är också väldigt viktigt för turistindustrin att vi kan locka med vackra stränder. Sedan borde man kunna göra fler undantag i glesbygden eftersom det där finns så många stränder.

Anf. 19 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack så mycket, interpellanten och debattörerna! Det här är en angelägen fråga, inte minst för att det rör sig om värden som långsiktigt handlar om synen på vårt land bland våra medborgare och på vilket sätt som vi avser att använda den natur som vi har.

Det generella strandskyddet i Sverige är unikt. Det kan bland annat ses som en del av vår allemansrätt. Stränderna har vi till låns, och vi är skyldiga att bevara dem för våra barn och barnbarn, för kommande generationer.

Anledningen till att jag tar upp detta som är grundläggande är att det ibland bortses från dessa värden. Jag tycker att Hillevi Larsson tog upp det på ett föredömligt sätt. Om man bara ser det som ett boende och byggande har man ideologiska skyggappar. Här finns också stora värden. Utöver kommande generationer handlar det om växande värden för friluftslivet och turismen.

Det finns få länder i Europa, om ens något, som kan erbjuda så riklig tillgång till orörda stränder som Sverige. Bevarandet av stränderna har därmed betydelse för internationell turism. Dessutom har detta en potential för det som jag tror mig veta att Centerpartiet brinner för, nämligen en levande landsbygd som också kan leva på andra saker än de traditionella näringarna.

Låt mig ta upp de frågor som Carl-Oskar Bohlin berörde. Han försöker kleta fast på regeringen uttalandet att ingen människa ska kunna bo strandnära. Så är det naturligtvis inte. Det finns en lagstiftning, som dessutom hanterades av den regering för vilken Carl-Oskar Bohlin utgjorde riksdagsunderlag under föregående mandatperiod.

Låt oss titta på vad de nya reglerna faktiskt hanterar. Frågan om strandskyddet kan upphävas är numera ytterligare detaljreglerad. Det går. Bland annat kan strandskyddet upphävas om det gäller en liten sjö eller ett litet vattendrag och området betydelse för att tillgodose strandskyddet som sådant och dess syften är litet. Det är en helt ny bestämmelse som trädde i kraft så sent som den 1 september förra året. Den möjlighet som har skapats ska kunna medföra vissa lättnader i strandskyddet i vissa områden.

Här finns dock ett skydd medtaget i lagstiftningen, nämligen att det krävs en inventerings- och beslutsprocess för att klara ut när, var och hur sådana upphävanden ska kunna ske. Hur denna nya bestämmelse ska komma att tillämpas blir viktigt och intressant att följa. Att ge sig in på ett sådant område efter knappt ett halvår utan att se på hur tillämpningen har gått till är något som den här regeringen inte avser att göra. Vi har inte en ändring av strandskyddsbestämmelserna på agendan. Lagen måste få verka, och vi måste se vilka följdverkningar lagen har fått.

Ola Johansson tog upp frågan om att motarbeta urbanisering genom att tillåta byggande i strandnära lägen. Jag återkommer till frågan i mitt nästa inlägg.

Anf. 20 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Jag finner det underligt hur bostadsministern gång efter annan slår sig för bröstet och refererar till en gällande lagstiftning som han själv har varit motståndare till. Hans parti röstade mot förändringarna i strandskyddslagen, som syftade till att göra det enklare att bygga i sjönära lägen.

Hillevi Larsson har rätt i en sak, nämligen att det inte är vi i denna kammare som tillämpar lagen, men det är likväl vår skyldighet att förhålla oss till det faktum att lagstiftningen inte tillämpas så som våra intentioner med lagstiftningen var. Intentionerna var att i större utsträckning än vad som var fallet kunna beakta lokala förutsättningar för att få ett jämnare exploateringsstryck och för att kunna utnyttja de komparativa fördelarna med att bo på landsbygden.

Jag nämnde tidigare att det finns 42 000 mil strand i landet. I mitt eget hemlän Dalarna finns 3 000 mil. Det innebär att om så varenda mas och kulla vill bosätta sig vid en strand skulle det bli en halv kilometer strand till varje familj. Det säger något om hur mycket av den typen av mark som finns i landet. Likväl har man vid varje tillfälle Miljöpartiet har fått chansen att säga sitt i frågan försökt strama åt och skärpa regelverket just därför att människor i mindre utsträckning, inte i större utsträckning, ska få möjlighet att bosätta sig i strandnära och natursköna lägen.

Jag menar att detta på sikt är ett problem för landsbygden, och jag skulle vilja att bostadsministern svarar på vad som är hans egentliga intention. Är det att gå fram med de åtstramningar ni röstade för när ni befann er i opposition, eller är det att försöka bejaka de intentioner som fanns när lagstiftningen kom på plats 2009–2010? Vår intention var att det skulle bli lättare att bygga i strandnära lägen. I er reservation till den proposition som röstades igenom framgick det att om det finns en konflikt mellan landsbygdsutveckling och strandskydd ska strandskyddet äga företräde. Ministerns uttalande i talarstolen om att värna landsbygdsutveckling är bara en chimär eftersom han inte förespråkar det i praktiken.

Jag skulle vilja fråga bostadsministern vad han tycker om den skrivelse som kom in till regeringen från Sveriges Kommuner och Landsting i november. Man oroar sig för en rättsosäker utveckling. SKL ser hur länsstyrelser runt om i Sverige, precis som Ola Johansson manifesterade genom att visa upp kartan tidigare, på ett rättsosäkert sätt snarare än att göra det enklare att få dispens för byggnation i sjönära läge förstärker strandskyddet. Skyddet utökas till 300 meter i stället för 100 meter utan att över huvud taget redovisa några skäl för det. Det går helt stick i stäv med intentionerna för den i dag fyra år gamla lagstiftningen.

Vad avser ministern att göra åt detta, eller välkomnar ministern utvecklingen?

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M) och Ola Johansson (C).

Anf. 21 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Dessvärre kommer jag inte att kunna bemöta Mehmet Kaplans tal om urbanisering, men sannolikt kommer han att nämna Bromma i sitt anförande.

Herr talman! Jag har visat hur landet är uppdelat i utvecklingsinriktade länsstyrelser som ser möjligheterna till dispenser och sådana som väljer att lägga en död hand över utvecklingen på landsbygden. Jag noterar att Hillevi Larsson tar upp möjligheterna som finns i att landet ser olika ut medan ministern, som tillhör samma regeringsunderlag, talar om värdet av det generella strandskyddet. Det är två helt skilda uppfattningar, enligt mitt sätt att se. Det är säkert något som ni har anledning att diskutera i regeringskretsen.

Jag vill under återstoden av mina två minuter beskriva ärendet Dannebacka 1:6 i Kungsbacka. Kungsbacka är en kustkommun. Men i det här fallet handlar det inte om vår vackra klippkust i norr eller våra vita sandstränder i söder utan om ett grävt dike – den raka linjen på kartan jag visar här i talarstolen – mitt på Onsalahalvön.

Sökanden beviljades våren 2014 dispens från strandskyddet av kommunen, som länsstyrelsen sedan upphävde. Beslutet överklagades sedan till mark- och miljödomstolen, som i november upphävde både länsstyrelsens och kommunens beslut. Domstolen menade att diket som grävdes på 1860-talet för att avvattna åkrarna i det fattiga Onsala så att de vattensjuka markerna skulle kunna odlas upp och därmed hejda emigrationen till Amerika inte omfattas av strandskyddet och därför inte heller är i behov av dispens. Det är ett bevis på att regeringen måste styra upp lagen eftersom länsstyrelserna inte vet vad som gäller i lagen.

Det är min uppfattning att man på många länsstyrelser, bland annat i Halland och i en del kommuner, inte tolkar lagen rätt. De politiska signalerna är därför betydelsefulla. I avvaktan på ett avgörande i Mark- och miljööverdomstolen vill jag vädja till landsbygdsminister Bucht och till Romson och Kaplan att peka ut riktningen.

Anf. 22 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Jag vill fortsätta diskussionen med den inriktning jag hade från början. Många andra har pratat om dispensererna och att det finns länsstyrelser som är bättre eller sämre på att ge dispenser, beroende på vilken syn man har på dispenser i strandskyddet. Det problem vi kan se växa är de beslut som har fattats av länsstyrelser runt om i landet som kommer att hamna på regeringens bord på grund av överklaganden från kommuner och enskilda markägare som har fått strandskydd ålagda.

Det generella strandskyddet i lagstiftningen var 100 meter med en möjlighet att utöka skyddet till 200 meter eller 300 meter om så önskades, men det skulle vara i det enskilda fallet, och det skulle motiveras tydligt. Så har inte skett, och därför är många människor upprörda. Det blir en stor och kraftig begränsning i äganderätten.

Hela frågan kring strandskyddet är ju en avvägningsfråga mellan äganderätten och allemansrätten, mellan utveckling och skydd. Den avvägningen har tyvärr saknats på många håll, och det är därför denna fråga väcker så otroligt mycket känslor.

Mina frågor till Kaplan är återigen: Vad ämnar regeringen göra för att tillämpningen mer ska gå mot den intention som finns i lagstiftningen? Har regeringen för avsikt att göra några förändringar? Hur ser regeringen på alla de överklaganden som nu kommer att hanteras? På vilket sätt kommer regeringen att hantera dem? För den enskilde gäller det att de prövas på ett rättssäkert sätt.

Anf. 23 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det finns två stora problem i detta. Det ena är det som jag har varit inne på tidigare: Vi ska ha en lagstiftning som gäller för hela landet trots att det ser väldigt olika ut. Man borde kanske minska det strandnära byggandet i tätbefolkade områden och öka det i glesbygdsområden. Det blir väldigt svårt att hitta en enhetlig lagstiftning som passar överallt.

Det är ett dilemma. Vi kan inte låta pendeln svänga för långt åt det ena hållet, för då kommer det att drabba den andra sidan. Tillåter vi stora avsteg från strandskyddet i glesbygdsområden kan vi kanske se till att det gäller även i tätbebyggda områden, och tvärtom. Det är det som är problemet. Man måste hitta en balans och så långt som möjligt kunna göra undantag i båda riktningarna.

Sedan gäller det tillämpningen. Vi kan bara följa hur tillämpningen sker. Vi kan möjligtvis förändra lagstiftningen genom att försöka förbättra tillämpningen, men det ligger ändå ytterst på kommunerna och länsstyrelserna med flera att tillämpa detta.

Vi ska inte glömma att det finns en omvänd kritik, och den gäller att man har lyckats få dispens och kommit runt strandskyddet i tätbebyggda områden. Det är också ett problem. I glesbygden upplever man att det är för svårt att bygga i strandnära lägen, och i tätbebyggda områden lyckas man på olika sätt få dessa undantag som man kanske egentligen inte borde ha fått.

Vi har i förlängningen ett scenario där allemansrätten inskränks i tätbebyggda områden, och det berör många människor som bor där. Det berör också turistindustrin, då många turister reser till Stockholmsområdet. Det är alltså ett intresse för oss alla.

Det är en svår balansgång och avvägning, men vi får väl först och främst se hur reglerna tillämpas.

Anf. 24 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack så mycket för uppföljningsfrågorna och upplysningarna!

Jag börjar med Carl-Oskar Bohlins inlägg om att slå sig för bröstet för lagstiftning som tidigare regeringar har infört. Jag har hört mycket kritik mot statsråd och ministrar i denna kammare under mina åtta år, men det här var en speciell form av kritik.

Det är klart att det finns en lagstiftning när en ny regering kommer på plats, och det vore väl ansvarslost att direkt ge sig på den del som man när man satt i opposition kanske inte tyckte hade det skydd för natur, miljö och människa som tagits i beaktande vid lagstiftningsförarbetet.

Jag vill se den typen av långsiktiga lösningar som gynnar Sverige som land, vår landsbygd och våra städer, inte att vi hattar fram och tillbaka med lagstiftning som om det vore en enkel sak.

Precis som Hillevi Larsson sade är det en komplex och komplicerad fråga. Vi har ett relativt stort land med många olika typer av natur och bebyggelse, och då är det viktigt att vårt agerande är ansvarsfullt så att vi inte ändrar förutsättningarna för människor, näringsliv och natur på ett sådant sätt att det uppfattas som oansvarigt.

Ola Johansson nämnde Onsalaexemplet, och det har jag haft uppe på departementet. Det visar väl om något att vi har ett system som ändå har vissa spärar som gör att rättssäkerheten inte åsidosätts. Men det ska också vara på ett sådant sätt att kommunen får göra om och göra rätt, så som Ola Johansson tog upp.

I mitt förra inlägg hann jag inte med det påstående som jag uppfattade att Ola Johansson gjorde. Det lät som att han vill motarbeta urbaniseringen genom att tillåta byggande vid strandnära lägen.

Man kan tycka lite olika saker om urbaniseringen, men en sak är att det är svårt att stoppa en utveckling som pågår globalt. Sedan 2008 är det fler människor i världen som bor i städer än som bor på landsbygden. I Sverige var det länge sedan det passerades. Då ska vi se till att skapa goda förutsättningar för människor som bor i städer och för människor som bor i andra delar av vårt land, i landsbygd och glesbygd.

Den typ av utveckling som råder är någonting som vår regering lägger stor vikt vid. Bland annat har vi numera landsbygdsministern på Näringsdepartementet, och synergieffekterna av det kommer vi förhoppningsvis att kunna se redan under denna mandatperiod. Där tar vi ett helhetsgrepp på landsbygdsfrågorna tillsammans med stadsutveckling, innovation, näringspolitik och infrastrukturfrågor.

Detta är en lite för stor fråga att försöka inrymma i en fråga som handlar om strandskydd, utan där finns det andra mekanismer.

Jag vill, herr talman, också beröra det Fredrik Christensson tog upp, nämligen den fråga som också ställdes av interpellanten i det första inlägget: Har regeringen för avsikt att göra ändringar i detta?

Då vill jag säga till Fredrik Christensson att den nya bestämmelsen har inneburit att det nu finns en annan typ av möjlighet till tänk. Vi ska kunna ha utvägar, som kanske inte funkar bra i Stockholm och Göteborg men som skulle kunna funka i andra områden i vårt avlånga land. Jag avser att följa hur den nya bestämmelsen kommer att tillämpas. Det blir intressant, och det blir möjlighet att agera tillsammans över blockgränserna i denna fråga.

Anf. 25 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Jag noterar att jag efter tre debattrundor fortfarande inte har fått ett svar från bostadsministern på vilka åtgärder han avser att vidta för att göra det enklare att bygga i sjönära lägen.

Jag kan inte tolka det på något annat sätt än att bostadsministern här bekänner färg för den politiska linje han under hela sin tid som riksdagsledamot har drivit, nämligen att det inte ska bli lättare att bygga i sjönära lägen utan snarare tvärtom nästan omöjligt. Det är den linje som Miljöpartiet har manifesterat under hela sin tid i riksdagen.

Det får väl anses som något betryggande att höra att bostadsministern i varje fall inte tänker göra någon revolution med den nuvarande lagstiftningen i det att han accepterar den. Men det går inte att tolka det på något annat sätt än att bostadsministern avser att inleda de små stegens tyranni mot ett än mer svårtillämpat regelverk och ett regelverk som hindrar människor från att bosätta sig i sjönära lägen.

Jag konstaterar också att bostadsministern helt undviker att svara på frågan hur han ser på den kritik som Sveriges Kommuner och Landsting

riktar mot de länsstyrelser som lättvindigt utökar strandskyddet från i dag 100 meter från stranden upp till 300 meter.

Det slår naturligtvis hårt mot såväl boende som jordbrukare och turistföretag som har sin verksamhet inom denna gräns från en strand. Om man tittar på vilka arealer det handlar om kan man konstatera att det ibland, med otaliga vattendrag och 97 000 sjöar, blir ganska mycket mark som inte går att ianspråkta vare sig för boende eller för näringsverksamhet. Det är naturligtvis bekymmersamt för utvecklingen på landsbygden.

Anf. 26 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka Carl-Oskar Bohlin för denna interpellationsdebatt och ta upp en fråga som han nämnde.

De små stegens tyranni, säger Carl-Oskar Bohlin. Det må låta retoriskt vackert i denna kammare, men frågan är lite allvarligare än så. Vi har en av de svåraste frågorna att hantera, nämligen att hela Sverige ska leva. Vi ska kunna ha en levande landsbygd.

Vi som regering har för ögonen att landsbygdsprogrammet ska se till att vi får ut service till alla delar av vårt avlånga land och att vi har en bredbandsutbyggnad som gör att företag kan verka och människor vara en del av den långsiktigt hållbara tillväxt som vi har som avsikt och mål för vårt land.

Samtidigt finns det viktiga frågor när det gäller hur vi ska få till områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Vi vet att inom sådana områden får man också beakta att om ett strandnära läge för en byggnad eller verksamhet bidrar till utvecklingen av landsbygden är det i dag möjligt att gå framåt.

Det är inte så att den förra regeringen hade helt fel i hur man ville att förändringen skulle gå till. Vi var emot detta som parti, men vi kommer inte att ändra i lagstiftningen. Däremot kommer vi att följa utvecklingen mycket noga. Det finns en del överklaganden som ligger hos Regeringskansliet, och dem kommer vi också att ta i beaktande på ett konstruktivt sätt i enlighet med den lagstiftning som finns. Jag är inte det statsråd som skyller på tidigare regeringar på det sättet och säger: Allt ni gjorde var fel. Men vi kommer att föra viktiga diskussioner inom bland annat det här området även framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.21 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Anf. 27 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av utbildningsminister Gustav Fridolin (MP), utrikesminister Margot Wallström (S), statsrådet Kristina Persson (S), statsrådet Helene Hellemark Knutsson (S) och statsrådet Anders Ygeman (S).

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Utbildningsminister Gustav Fridolin (MP) besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Regeringens syn på kärnkraftens framtid

Anf. 28 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! 50 procent av vår energi är förnybar. Trots det står kärnkraftsel för 40 procent av Sveriges elproduktion.

Mot bakgrund av detta vill jag ta ett citat som är hämtat i dag från Socialdemokraternas hemsida: "Kärnkraften kommer att utgöra en viktig del av vår elproduktion för lång tid framöver. Den ska användas på ett effektivt och säkert sätt." I *Rapport* säger energiministern att något politiskt beslut om att avveckla kärnkraft inte kommer de närmaste åren och att kärnkraften kommer att producera el till 2045 samt att man inte kommer att driva frågan om förbud mot nya reaktorer. Jag välkomnar beskedet. I samma inlägg säger miljöminister Åsa Romson att Miljöpartiet upprepar sitt vallöfte att minst två reaktorer ska stängas.

Två ministrar från samma regering ger dubbla budskap.

Min fråga går till statsrådet Fridolin: Kan statsrådet tydliggöra regeringens inställning i frågan om kärnkraftens framtid?

Anf. 29 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det kan jag absolut göra, och jag välkomnar verkligen frågan. Det är lite märkligt dock att man uppfattar att det finns en otydlighet i regeringens ståndpunkt när vi ganska nyligen har kommit överens brett i riksdagen om att vi ska sätta oss ned och diskutera energipolitiken tillsammans. Vi behöver göra det därför att vi vet att Sverige står inför ett framtida energibehov, att vi har en energiförsörjning som är byggd på ett par stora energislag och att vi har problem med den långsiktiga energiförsörjningen.

Regeringens ingång i samtalen är att vi vill se ett helt förnybart energisystem. Det är en ståndpunkt som vi delar också med partier utanför regeringen. Anledningen till det är att vi ser att den förnybara energin är den som är mest konkurrenskraftig och miljövänlig och att den växer runt om i världen. Då ser vi också möjligheter för Sverige att öka sin andel av förnybar energi.

Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Men jag hoppas att han inser vilka otydliga signaler det här skickar. För två dagar sedan säger två

ministrar från samma regering helt olika saker om kärnkraftens framtid. Den ene ministern säger att vi kommer att ha kärnkraftsel fram till 2045 och att man inte kommer att motarbeta att gamla reaktorer ersätts med nya, medan Åsa Romson i samma inslag säger: Vi vill snabbavveckla. Vi vill se att två reaktorer stängs redan den här mandatperioden.

Regeringen talar om långsiktighet, men långsiktighet i sig är inte hållbar. Det är innehållet som måste vara hållbart. Långsiktigt dålig energipolitik är inte bra för någon.

Jag vet att statsrådet Fridolin är mycket ute i verkligheten och besöker olika företag. Jag hoppas att du gör ett besök hos den elintensiva industrin i Sverige och försöker lugna dem med att det här inte är motsägelsefulla budskap.

Anf. 31 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, det gör jag gärna. Många i den elintensiva industrin i Sverige har själva investerat tungt i förnybar energi. Det är en växande bransch där även den svenska elintensiva industrin är verksam.

Jag måste säga att jag på ett sätt är lite förvånad över frågeställningen. Anledningen till att man kan måla upp bilden av att det finns olika idéer om hur framtiden kommer att utvecklas är att det här är ett område där marknadskrafterna styr. Den elproduktion som är mest energimässigt och ekonomiskt lönsam är den som kommer att utvecklas och byggas ut. Vi ser då framför oss att det snarare är den förnybara energin som tar marknadsandelar runt om i världen och har bäst förutsättningar att göra det också i Sverige.

Vi ser att kärnkraften inte fullt ut bär sina kostnader och vill att den ska bära en större del av sina kostnader. Vi tycker inte om att subventionera energislag på det sätt som i dag sker med kärnkraften.

Vårnadsbidraget

Anf. 32 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Även min fråga riktar sig till utbildningsministern.

Som ministern är medveten om är alla barn olika och alla familjer ser olika ut.

I höstas behandlades budgetfrågan, och där ingick att vårdnadsbidraget skulle finnas kvar. Men under senare tid har det aviserats att det kommer en proposition om att ta bort vårdnadsbidraget, och dess värre ser det ut som att den kommer att gå igenom.

Som sagt: Alla familjer är olika. Alla föräldrar känner inte efter ett års tid, när föräldraledigheten är över, att deras barn är redo att skolas in i förskoleverksamheten.

Vårnadsbidraget nyttjas inte av alltför många människor, men för dem som nyttjar det är det en möjlighet att se till att inskolningen går i den takt som passar familjen.

Min fråga är på vilka grunder man vill minska barnfamiljers valfrihet i denna fråga.

Anf. 33 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det finns två grunder. Den ena grunden handlar om att vårdnadsbidraget har slagit hårt mot jämställdheten i Sverige och har blivit en kvinnofälla för dem som använder det. Vill vi att alla föräldrar ska ha möjlighet att kombinera ett gott föräldraskap med att delta i och bidra på arbetsmarknaden så har vårdnadsbidraget motverkat det. Det har också inneburit vissa integrationsproblem.

Den andra anledningen är att vi har en bra förskola i Sverige som vi bekostar gemensamt. Där behöver vi göra investeringar för att se till att barngrupperna blir mindre, att kvaliteten blir bättre och att man tryggt kan veta när man går till jobbet att man lämnar sitt barn i en bra pedagogisk verksamhet där barnet utvecklas på ett bra sätt.

Vi vet i dag av de undersökningar som görs, bland annat av OECD, att barn som gått i förskola faktiskt presterar bättre så sent som vid 15 års ålder. I PISA-proverna i nionde klass presterar de barn som fått en bra förskolepedagogik bättre. Då värnar vi förskolepedagogiken.

Anf. 34 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag tror dock, som jag inledde med att säga, att statsrådet är fullt medvetet om att alla barn är olika. Förskolan passar vissa i tidig ålder, men vissa passar den mindre bra för.

När det gäller att det skulle ha betydande effekter på både jämställdheten och integrationen är det väldigt få familjer som har nyttjat vårdnadsbidraget. När det gäller integrationen visar AKKA-utredningen att de allra flesta som har utnyttjat det är familjer som antagligen ändå hade stannat hemma med barnen, för de har andra värderingar och en annan syn. Det har inte haft någon påverkan, mer än möjligen att man har fått en bättre välfärd eftersom man har fått ett tillskott som man annars inte skulle ha kunnat få.

Om vårdnadsbidraget tas bort kommer vi att få den absurda situationen att du kan få pengar för att passa din grannes barn via dagföräldraverksamheten men inte för att vara hemma med ditt eget barn. Faktum är att det också är en bra reform för att minska barntätheten på förskolorna. Vårdnadsbidraget är betydligt billigare än en plats på förskolan. Och alla barn är som sagt olika.

Anf. 35 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ja, alla barn är olika. Jag tycker också att det är viktigt att vi har en förskola och en grundskola som kan möta alla barns olika behov. Det är en av anledningarna till att vi vill investera i mindre barngrupper och fler pedagoger och anställda i förskolan så att varje barn där kan få den tid det behöver.

Sedan är förskolan ingen pliktig verksamhet. Man har all rätt och möjlighet att välja att avstå från att ha sina barn i förskolan om man vill. Men när det gäller vad vi ska investera samhällets pengar i gör jag det hellre i mindre barngrupper, en bättre pedagogisk verksamhet och bättre förutsättningar för förskolan än i ett bidrag som faktiskt haft negativa effekter för jämställdheten och integrationen.

Anf. 36 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Även jag skulle vilja ställa en fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin, återigen om frågan om kärnkraften.

Ibrahim Baylan träffade ju riksdagsjournalisterna i tisdags. Då uttryckte han två saker ganska tydligt. Det ena var att kärnkraften kommer att vara i Sverige under lång tid framöver. Han talade om att kärnkraften i Sverige kommer att fortsätta fram till 2045, alltså 30 år framåt i tiden. Det andra som han också var väldigt tydlig med var att det är marknadskrafterna och kärnkraftsägarna som ska se till att avveckling sker.

Min ena fråga till statsrådet är: Är det regeringens gemensamma ståndpunkt att kärnkraften ska verka i Sverige under lång tid framöver? Min andra fråga är: Är ingångsvärdet i den så kallade energikommissionen eller i energisamtalen från regeringens sida att kärnkraften ska verka under lång tid framöver i Sverige?

Anf. 37 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Regeringens ingång i energisamtalen är att vi vill ha ett helt förnybart energisystem. Vi ser att det har de bästa förutsättningarna att möta Sveriges långsiktiga energibehov. Där har vi också de bästa ekonomiska förutsättningarna att bygga upp en bra energiförsörjning för Sverige.

En ståndpunkt som vi har, och som jag tror har brett stöd i kammaren och delas av miljörörelsen, är att det inte är regeringen som ska besluta om att lägga ned den ena eller andra kärnkraftsreaktorn. Då skulle vi använda skattepengar för att betala för att lägga ned reaktorer som i dag ibland går ganska ekonomiskt knackigt. Det vore inte den bästa användningen av skattepengar.

Det är marknadskrafterna som ska styra den ekonomiska utvecklingen också på energimarknaden. Vi tycker därför att kärnkraften ska bära en större del av sina kostnader och inte subventioneras i den grad den gör i dag.

Anf. 38 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Det är glädjande att höra från Gustav Fridolin att den energiöverenskommelse som Alliansen genomförde för ett antal år sedan på många sätt har accepterats.

Tidigare i höstas presenterade regeringspartierna sin energiöverenskommelse. Beskedet om huruvida kärnreaktorer skulle stängas eller inte genom den överenskommelsen var dock otydligt.

Låt mig åter fråga för att få ett förtydligande: Vad är regeringens ståndpunkt vad gäller kärnkraften? Vad är ingångsvärdena inför de kommande energisamtalen?

Anf. 39 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Regeringens ståndpunkt är att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem. Vi går in i samtal i en energikommission med dessa ingångsvärden, och vi samtalar brett om hur vi får en bra och konkurrenskraftig energiförsörjning för Sverige framöver.

Vi vill börja samtalen med att se på det långsiktiga energibehovet och på utvecklingen på energimarknaderna runt om i Europa och världen. När vi gör det kommer vi att se det som miljöpartister, centerpartister och socialdemokrater vanligtvis brukar se på med viss glädje, nämligen att det knappast är kärnkraften som har varit det ekonomiska framstegsundret utan att det snarare är den förnybara energin som växer och utvecklas, och därför är det den som ett framtida svenskt energisystem kommer att bygga på.

En nordisk modell för flyktingfrågor

Anf. 40 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Kristina Persson. I medierna kan vi hela tiden följa krigets fasor. I kommuner överallt i Sverige kan vi också möta offren som fått lämna sina hemländer på grund av krigets fasor och höra om det som de har blivit utsatta för.

I veckan kunde vi lyssna till FN:s flyktingkommissarie António Guterres i riksdagen. Han kallade Sverige för en stöttepelare vad gäller både asyl- och bistandsfrågor men underströk samtidigt att det krävs enade åtgärder för att hjälpa de rekordmånga människor som befinner sig på flykt i världen på grund av krigets fasor.

Sverige och Tyskland lyfts ofta fram som de goda exemplen. Jag undrar vad statsrådet Kristina Persson, som ansvarig för de nordiska frågorna, kan göra. Skulle man kunna se en nordisk modell vad gäller flykting- och asylfrågor?

Anf. 41 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för en angelägen fråga. Inte bara Sverige, Tyskland och Norden utan hela Europa behöver hjälpas åt för att hantera det allvarliga läge vi har i världen och inte minst i Europa till följd av kriget i Syrien.

Vi har ett samrådsförfarande inom Norden. Vi har en nordisk samrådsgrupp på hög nivå där statsrådet Morgan Johansson brukar delta. Men där byter man mest information med varandra och diskuterar läget. Det är ingen samordning av politiska åtgärder.

Jag skulle gärna se att vi kunde komma längre vad gäller att övertyga både Norden och hela Europa om att vi måste hjälpas åt i hanteringen av det svåra humanitära läget. I Syrien är 9 miljoner människor på flykt. Det är bara en liten del som kommer till oss, men vi behöver bli fler som hjälps åt för att hantera flyktingströmmen.

Anf. 42 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret och förstår att det finns mycket övrigt att önska. Det gäller även Sverige där vi inte ser ett solidariskt ansvarstagande. Men det här är ett problem som vi måste lösa tillsammans.

Den nordiska modellen har varit framstående på det sociala området, när det gäller jämställdhetsfrågor och miljöfrågor och på det arbetsmarknadspolitiska området.

Skulle regeringen kunna vända sig till oppositionen? Var är det som det brister så att man inte kommer framåt i dessa frågor? Skulle vi kunna

Anf. 43 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Jag tror att det brister i insikt om fördelarna med invandring och vad den kan ge våra samhällen. Sveriges befolkning skulle krympa om vi inte hade invandring. Med den demografiska struktur vi, Norden och övriga Europa har behöver vi invandring, och vi bör därför bejaka invandring. Framför allt måste vi se till att det går mycket snabbare för invandrare att komma in i arbetslivet.

När vi tar emot invandrare får vi ett stort tillskott till vårt mänskliga kapital. Det borde även andra länder inse. Ett av de länder som har haft stora ekonomiska problem på senare år är Japan. Det är ett slutet land utan invandring, så man har inte haft den vitalisering av ekonomin som invandring ger.

De syrier som är på flykt är välutbildade. Det går därför ganska snabbt att få in dem i arbetslivet – om vi gör det på rätt sätt, och det håller regeringen på att förbereda.

(Applåder)

Utökning av sanktionerna mot Ryssland

Anf. 44 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag har en fråga till utrikesministern. De senaste veckorna har vi sett en mycket oroande utveckling i östra Ukraina med ökade stridigheter, många civila skadade och dödade, en upptrappning av våldet som vi givetvis inte vill se och en svår humanitär situation. Därför var det ett extra råd för utrikes frågor i EU i förra veckan angående utvecklingen i Ukraina.

Det var glädjande att höra att det fanns en enighet om att förlänga sanktionerna mot Ryssland. Men frågan är hur stödet ser ut för att utöka sanktionerna och de restriktiva åtgärderna för att verkligen visa Ryssland att det inte kan fortsätta så här.

Det är ett nytt möte på måndag. Hur ser läget ut när det gäller utökade sanktionsmöjligheter mot Ryssland?

Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar Karin Enström för en viktig fråga. Just nu ser det hyfsat bra ut i förberedelserna inför utrikesrådet på måndag. Vi hoppas att också Greklands nya regering ska stödja ett förslag om att utöka sanktionerna så att vi kan betona EU:s enighet i denna fråga.

Det är ett mycket allvarligt och oroande läge, och det är nödvändigt att vi håller fast vid den etablerade politiken, fullföljer sanktionspolitiken och tydligt markerar vad vi tycker.

Än så länge ser det lovande ut, och den svenska regeringen kommer att göra allt för att detta också ska vara linjen inför beslut på måndag.

Anf. 46 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Förlängda sanktioner är en bit på väg, men det är avgörande att på olika sätt kunna markera ytterligare. Jag förstår att ett

uppdrag är att inventera vilka ytterligare sanktioner som kan vara aktuella, till exempel andra ekonomiska sektorer eller fler restriktiva åtgärder.

Jag är glad att utrikesministern säger att Sverige ska göra allt. Men vad lite mer detaljerat kan den svenska regeringen göra för att uppnå denna enighet, och vad gör den svenska regeringen just nu?

Anf. 47 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vi verkar vara eniga i synen att sanktioner är en del av en större policy, politik och strategi för hanterandet av förhållandet till Ryssland och hur vi ska hjälpa Ukraina.

Vi har drivit på för att man ska förbereda för ytterligare åtgärder om det visar sig vara nödvändigt.

Det är viktigt att vi fullföljer och håller uppe pressen på Ryssland. Vi vill ju att de ska reagera så som vi önskar, nämligen följa Minsköverenskommelsen. Vi kan göra detta genom kontakter med våra kolleger, och vi gör det i alla förberedelser av underlag och papper. Men vi betonar och diskuterar också denna fråga och argumenterar för att hålla trycket uppe. Här har vi stor enighet.

Vi har dessutom lagt till att vi måste diskutera den informationskrigföring som Ryssland bedriver och att vi måste ha en långsiktig strategi i vår relation till Ryssland och Ukraina.

Svenskt stöd till återuppbyggnad av Kobane

Anf. 48 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Det krig som pågår i Syrien är inne på sitt fjärde år. Det har kostat flera hundra tusen liv, och flera miljoner människor är på flykt. Större delen av landet är sönderbombat.

I kriget mot Daesh i Kobane spelade kurdiska kvinnor en betydande och historisk roll. Rojava är inte någon större provins eller något större område, men det som har inträffat där under de senaste veckorna inger hopp och innebär en utveckling som är värd att stödja.

Den sönderskjutna och sönderbombade staden Kobane behöver resurser för återuppbyggnad. Där kan Sverige spela en viktig roll, eftersom humanitära insatser är det som Sverige är bäst på.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Margot Wallström om regeringen avser att stödja återuppbyggnaden av Kobane.

Anf. 49 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det är en förödande katastrof vi ser i detta område, och vi vet att flyktingströmmarna är enormt stora. Vinter och svåra förhållanden, inte minst i flyktinglägren, gör att det finns ett pressande behov av fler humanitära insatser.

Sverige har hittills gett mer än 1,3 miljarder kronor i humanitärt bistånd, med inriktning på kvinnor och barn och dem som bor i flyktinglägren, till dem som har tillgång till de här områdena och kan komma in och hjälpa till.

Självklart ska vi så fort vi får möjlighet hjälpa till med återuppbyggnadsinsatser där det går. Vi följer ett politiskt spår, för det är den långsiktiga lösningen på den här frågan.

Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, Margot Wallström, för att du, regeringen och Sverige vill hjälpa till! Det är viktigt därför att många miljoner människor, inte minst 200 000 invånare från staden Kobane, är på flykt.

Tänk om vi kunde återuppbygga denna stad. Kristna och andra religiösa minoriteter och inte minst kvinnor har byggt upp mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och minoriteters rättigheter i denna del av Rojava. Där bor inte bara kurder utan även andra folkgrupper. Det är därför viktigt att vi stöder den lilla ljusning som finns så att den kan utvecklas.

Jag vet att vi är bra. Miljoner människor vet att Sverige har hjälpt flyktingar, men det är viktigt att återuppbygga denna stad som är sönderslagen till 80 procent. Sveriges hjälp är viktig.

Anf. 51 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det gäller att det vi gör är förankrat i verkligheten. Så sent som i går satt jag med en grupp yazidier som beskrev hur svårt det är att få hjälpen – också det humanitära stöd vi ger – att komma fram. Det är en ständig utmaning för oss. Vi måste jobba med våra partner, som i de flesta fall är FN-organ men också frivilligorganisationer.

Den största insatsen just nu bedrivs av dem som själva kommer från detta område och har kommit hit som flyktingar och vill hjälpa till. Vi arbetar konstant med detta och med att se hur vi kan bli effektivare i att få hjälpen att komma dit den ska.

Amineh Kakabaveh behöver inte tvivla på att det är vår dagliga uppgift och något vi tar på stort allvar att se till att vi blir ännu effektivare. Vi måste jobba via EU och FN och på alla sätt för att se till att vi får en långsiktig politisk lösning, samtidigt som vi stöder den koalition som just nu bekriagar Isil.

Avskaffande av avdragsgilla gåvor

Anf. 52 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag riktar min fråga till utbildningsministern.

Avdragsgilla gåvor är en fantastisk succé. Inför 2012 och 2013 gav 761 000 människor i Sverige 1,3 miljarder – pengar som gick direkt till viktig forskning inom Cancerfonden och Hjärt-Lungfonden och till ideell verksamhet, exempelvis Stockholms Stadsmission.

Nu vill regeringen avskaffa avdragsgilla gåvor. Det är väldigt förvånande, inte minst med tanke på att Miljöpartiet i opposition vid ett flertal tillfällen via sin talesperson Mats Pertoft bedyrade hur mycket de var för avdragsgilla gåvor och att de ville utveckla dem och ge dem till fler organisationer, vilket är väldigt bra.

Frågan är varför det har blivit så här. Om regeringen går vidare med detta, hur tänker man kompensera organisationerna för bortfallet?

Anf. 53 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Om detta var den enda skattesänkning ni hade åstadkommit på åtta år hade det varit lite lättare att få budgeten att gå ihop.

Under Alliansens åtta år sänktes skatten med 140 miljarder årligen. Alla dessa skattesänkningar var inte fel. Det fanns en del som kunde vara

produktiva för ekonomin eller som hade andra goda effekter i någon mån, så som Mikael Oscarsson beskriver. Men den totala effekten för statsbudgeten blev att vi fick ta över en statsbudget som visade minus till och med när konjunkturen vände uppåt. Det var tomt i ladorna.

I det läget, när vi behöver finansiera reformer inom skolan, sjukvården, äldreomsorgen och kulturen, har vi varit beredda att vända på varje sten och ompröva en del av era skattesänkningar, också denna skattesänkning.

Anf. 54 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Här kan man tala om att sila mygg och svälja kameler. Ministern pratar om miljardskattesänkningar, och så ger man sig på 250 miljoner. Det är vad regeringen skulle spara på detta. Det måste vara felprioriterat och feltänkt.

Men det är inte nog med det, utan det kommer fler negativa nyheter. Skatteverket har gått ut och sagt att i princip all secondhandverksamhet ska beläggas med full moms. Det kommer att bli förödande för många ideella organisationer. Stockholms Stadsmission, som jag nämnde förut, kommer exempelvis att få göra stora neddragningar och kommer att kunna göra betydligt mycket mindre bra.

En fråga nu är hur många negativa besked man kan lägga på hög för en så viktig sektor. Avser regeringen att ändra reglerna så att secondhandverksamheten kan få stabila spelregler?

Anf. 55 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! När man sitter och gör en statsbudget fnyser man inte åt 250 miljoner kronor. Det tror jag att Kristdemokraterna trots allt vet från sin tid i regeringen.

Det är viktigt att få ihop de pengar man kan när man behöver göra investeringar i skolan, sjukvården, äldreomsorgen och miljön. Vi har valt att göra de investeringarna. Vi har vänt på de olika skattesänkningar som genomfördes under den tidigare regeringen, och vi har ibland fått ta en del tuffa beslut.

Den civila sektorn och dess bidrag till ekonomin och till samhället går inte på något sätt att överskatta. Det är oerhört viktigt att vi har ett levande föreningsliv. Folkrörelser, föreningar, kyrkor och andra församlingar gör ett mycket viktigt jobb. Och nej, det är inte så att de beslut vi fattar ensidigt ska göra det svårare. Vi kommer tvärtom att fatta flera beslut som gör jobbet enklare.

Vi för en dialog om detta med de olika folkrörelserna, och vi bereder frågan om de förändrade momsregler som frågeställaren tar upp utifrån EU:s momsdirektiv.

Arbetet för globala gemensamma nyttigheter

Anf. 56 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Vi lever i en globaliserad värld. Nationsgränserna suddas ut alltmer. Samtidigt har vi ett internationellt system som i mångt och mycket är byggt i ett annat tidevarv.

Vi står inför några av våra största globala utmaningar någonsin. Vi har terrorismen, som är global. Vi har hälsohoten som kan flyga från en

kontinent till en annan på några timmar. Vi har patent som gör att utvecklingsländerna inte får livsnödvändiga mediciner i tid eller miljöteknik i den takt de borde.

För tio år sedan hade jag förmånen att jobba med något som hette globala gemensamma nyttigheter. Sveriges och Frankrikes regeringar satte upp en högnivåkommission som tittade på strukturerna kring de frågorna.

Detta lades i träda under den borgerliga regeringen. Men nu förstår jag att du, Kristina Persson, kommer att återuppta det arbetet. Jag skulle vilja veta lite mer om hur.

Anf. 57 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Jag håller helt med Pernilla Stålhammar: Detta är oerhört angeläget. Det har tidigare funnits en hel del initiativ, bland annat det som den tidigare socialdemokratiska regeringen och den franska regeringen tog initiativ till: Global Public Goods eller globala nyttigheter. Det brukar förkortas GPG – det är ju mycket förkortningar i det internationella arbetet. Man lade ett förslag 2006, tror jag att det var. Men sedan blev det ett byte av regering innan det hade börjat tillämpas.

Nu tar jag tag i en del av de här sakerna, även de förslag, analyser och initiativ som de tidigare borgerliga regeringarna har lagt fram, som Framtidskommissionen och Globaliseringsrådet, och tar det ett steg vidare för att försöka hitta lösningar på alla de problem och alla de behov som dessa utredningar och analyser har visat på.

Vi tillsätter nu en analysgrupp som vi kallar Analysgruppen för global samverkan och utveckling. Det är ett arbete som vi förstås kommer att bedriva i nära samarbete med Utrikesdepartementet och andra departement.

Anf. 58 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Tack så mycket, Kristina Persson! Detta är mycket angeläget, och jag är oerhört glad att framtidsministern tar tag i detta viktiga arbete.

Vi har också ett annat viktigt arbete som delvis hänger ihop med detta. Det är politiken för global utveckling, som beslutades av en enig riksdag för snart elva år sedan. Det har gått lite långsamt med implementeringen. Den samstämmighetspolitik som politiken för global utveckling ska stå för är att man inte ska ge bistånd med ena handen och ta tillbaka genom handelshinder, vapenexport etcetera. Man ska få hela regeringen att sträva åt samma håll, helt enkelt.

Hur ser du att vi skulle kunna komma framåt i de här frågorna?

Anf. 59 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S):

Herr talman! Jag ser att detta går ihop med vartannat. Politiken för global utveckling är en politik som ska omfatta hela regeringsarbetet, hela Regeringskansliet. Alla departement ska medverka till att genomföra de mål som läggs fast genom den politiken.

Det har varit svårt att få det att operationaliseras. Det behövs ett övergripande ansvar för detta. Jag ser fram emot att få vara med och försöka axla det ansvaret genom mitt arbete i Statsrådsberedningen. Jag ser också politiken för global utveckling som ett instrument för att genomföra FN:s nya Post 2015-mål. Det är mål, och sedan behöver man

ha instrument för att genomföra dem. Då är den här politiken, som är fastlagd och beslutad av riksdagen sedan lång tid tillbaka, ett sådant.

Jag tycker att det är synd att vi inte kunde göra mer under de år som har gått. Det är hög tid att verkligen operationalisera och genomföra alla dessa goda tankar.

Utländska doktoranders villkor

Anf. 60 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till ministern för högre utbildning och forskning. Det gäller utländska doktoranders villkor.

Dessa högt utbildade akademiker och forskare har tidigare haft problem då det gällde möjligheten att få permanent uppehållstillstånd för att kunna stanna kvar i Sverige efter disputationen. Men det löste alliansregeringen.

Dessvärre har nya problem kommit i dagen. Doktorander som studerar på utbildningsbidrag har inte rätt till barnbidrag, även om de har fått permanent uppehållstillstånd. Det är något som andra invånare i Sverige med permanent uppehållstillstånd har. De har inte heller rätt att tillgodoräkna sig doktorandtiden om de senare vill ansöka om ett svenskt medborgarskap.

Det är olyckligt, för det är viktiga personer, och det är viktigt att de blir sysselsatta i Sverige.

Jag undrar helt enkelt vad ministern kommer att göra för att åtgärda dessa problem.

Anf. 61 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack så mycket, Betty Malmberg, för en oerhört viktig fråga!

Precis som riksdagsledamoten är inne på är detta en av våra riktiga framtidsutmaningar: att vi kan utbilda forskare inom vårt eget land men också attrahera utländsk kompetens och talangfulla forskare utifrån och skapa möjligheter för dem att inte bara utbilda sig, doktorera eller forska här under begränsad tid utan också kunna stanna kvar i Sverige och verka här.

De delar som du pekar på är en av många frågor som vi måste titta på för att se hur vi kan bli ett attraktivt land för forskare från utlandet.

Den förra regeringen valde att satsa på framför allt äldre, seniora utländska toppforskare. Det är en satsning som vi fortsätter. Men vi ser ändå att den ska vara tidsbegränsad. Vi vill i stället satsa på unga forskare och även utländska sådana, och då är detta viktiga frågor.

Anf. 62 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Men jag vet inte om jag riktigt delar uppfattningen att vi satsade bara på de seniora forskarna. Faktum är att av 3 100 nybörjardoktorander är 40 procent utländska. Så har det varit inte bara 2013 utan under en följd av år. Visst finns det stora satsningar som görs. Det är viktigt, för vi behöver all form av tillgång till kompetens som också vill verka i Sverige.

Jag är också tacksam över att ministern delar min uppfattning att detta är ett viktigt problem att komma till rätta med.

Men jag skulle gärna vilja höra något om tidshorisonten. Vad kan vi förvänta oss att ministern kommer att göra lite mer konkret?

Anf. 63 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack för följdfrågan!

Vi kommer nu att sätta igång ett arbete med en forskningspolitisk proposition som ska läggas fram 2016. Det hoppas vi kunna göra i bred samverkan med partierna i riksdagen men också med forskarsamhället och samhället i övrigt.

En av frågorna handlar om hur vi ska säkerställa tillgången till forskarkompetens och få fler att vilja välja en forskarkarriär men också hur vi ska se till att mobiliteten är hög och att vi kan attrahera topptalanger även från utlandet till forskningen.

Detta är en fråga som kommer att ingå i det arbetet. Det kommer att pågå under det här året och ska landa i en forskningspolitisk proposition till 2016.

Översyn av vargjakten

Anf. 64 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Fridolin.

Jag vaknade i natt av ett sms med anledning av en debattartikel i Svenska Dagbladet. Jag ber att få gratulera Miljöpartiet till framgångarna med en hel översyn av vargjakten. Det är helt uppenbart att man ska ta om det hela från början. Det kan man ha mycket funderingar över, när vi nyss har haft en väl fungerande vargjakt som bygger på alliansregeringens och riksdagens beslut från december 2013.

En slutsats är att det finns fler vargar i reviren än vad man har trott. Vi har nog aldrig på 150 år haft så mycket varg i Sverige som vi har i dag. Det känns väldigt tryggt att vargstammen nu kan börja förvaltas, så att vi löser en hel del av problemen.

Jag vill ställa frågan varför man ska riva upp de infekterade sår som har varit i debatten genom att göra om allt från början igen.

Anf. 65 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag är glad att Ulf Berg vaknade i morse, men jag undrar om Ulf Berg har sovit under den process som har varit fram till att vargjakten drog igång i år. Det är nog få som kan beskriva det så att det var en trygg och enkel resa genom den svenska förvaltningsprocessen som ledde fram till beslutet att det skulle bli vargjakt.

Det var beslut som överklagades, omprövades och prövades igen, och lagligheten att få fatta beslut prövades. Just nu ligger det faktiskt frågor i EG-rätten i förhållande till Sverige om vi har möjlighet att ha det regelverk som ligger på bordet. Det är inte osannolikt att man konstaterar att det regelverk som finns har problem i förhållande till de internationella konventionerna om miljö- och djurskydd.

I det läget är det väl ganska vettigt att se till att bygga ett system som är lite säkrare. Det är vad regeringen vill göra. Därför kommer vi att ge

Naturvårdsverket i uppdrag att i samverkan med Jordbruksverket göra en vetenskaplig bedömning av vargens status, och vi kommer att återinföra en rovdjursdelegation eller vargdelegation på ett sådant sätt som Naturvårdsverket efterfrågar.

Anf. 66 ULF BERG (M):

Herr talman! Fridolins kollega Åsa Romson gjorde tidigare ett uttalande om att forskarna var partiska. Helt uppenbart verkar det nu också vara regeringens uppfattning eftersom man ska göra om allt från början och ifrågasätta bevarandestatus med mera. Detta är otroligt olyckligt.

Jag hade helt fel när jag trodde att det var på väg att bli lugnt när det gäller den här frågan och att den kunde få testas i Högsta förvaltningsdomstolen för att man ska få se om riksdagens lagstiftning håller också juridiskt. Det finns även en process i EU. Om man har klarat ut den också skulle man kunna ha en bra förvaltning. Men nu tänker regeringen helt såga den fungerande jakt som vi har haft.

Jag kan garantera Fridolin att jag har varit vaken, och jag bor där folk har dessa problem.

Anf. 67 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Vi har faktiskt haft en varg i Vittsjö också.

Det är få personer som beskriver att en process är lugn och okej när man samtidigt säger att vi väntar på utslag från Högsta förvaltningsdomstolen och har en process i EU, där vi eventuellt kan ha problem med det regelverk som Sverige har undertecknat utifrån miljö- och naturskydd. Det är inte en lugn situation. Det är en situation där vårt regelverk faktiskt är ifrågasatt. Ifrågasättandet gäller att det fram till att vargjakten startade var osäkert om det över huvud taget skulle bli någon vargjakt. Samma osäkerhet gäller med detta regelverk även framöver.

Av dessa anledningar ser vi nu till att rätta upp systemet och att ge Naturvårdsverket och Jordbruksverket, där våra experter sitter och där forskarna kan arbeta tillsammans, ett uppdrag som gör att vi får ett tryggare system för dessa beslut.

Sedan var det inte forskarna som fattade beslut om bevarandestatusen. Det var riksdagen, och riksdagen är partisk. Här har vi olika åsikter, och vi kommer från olika partier. Jag tycker att den här typen av beslut snarare bör tas av forskare som kan göra en rimlig bedömning.

Åtgärder mot terrorism och radikal islamism

Anf. 68 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Europarådet har i en ny resolution kommit med en respons på hur vi ska hantera terrorism och radikal islamism i Europa. Den belyser vikten av att inte skapa en stigmatiserad bild av muslimer i ljuset av terroristernas hävdande att de agerade i islams namn.

Samtidigt framhålls det i resolutionen att vi måste vara medvetna om att dessa jihadister var fransmän, födda och uppvuxna i utanförskapsområden, och att det fanns unga muslimer som stödde terroristerna i sociala medier.

Europarådet uppmanar därför länder i Europa att bekämpa segregation, diskriminering och våld som grogrund för religiös fanatism och hitta lösningar för att förhindra uppkomsten av radikal islamism och terrorism samt ha en konkret gemensam europeisk plan mot hotet från jihadister.

I Sverige är det uppenbart att vi har problem med den typen av segregation och utanförskap som det talas om i resolutionen, och Säpo har varnat för terroristceller i Sverige.

Vilka åtgärder avser statsrådet Anders Ygeman att vidta för att leva upp till resolutionens intentioner?

Anf. 69 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Vi har från regeringen just aviserat att vi ska ha en ny nationell strategi mot terrorismen. En av de centrala delarna i en sådan är just det förebyggande arbetet, att förebygga radikalisering.

Vi har också aviserat att regeringens samordnare mot våldsbejakande extremism, Mona Sahlin, kommer att få ett vidgat uppdrag och mer resurser för att också kunna ta tag i dessa delar.

Sammantaget har vi alltså ett brett batteri av åtgärder för att kunna komma till rätta med detta.

Anf. 70 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Detta är en resolution som hela den svenska delegationen röstade för, och jag hoppas att statsrådet tar den på yttersta allvar. Det som ni kommer med är positivt. Men jag tror att vi behöver mer konkreta förslag. En politik som har lett till att riskerna för förekomsten av radikal islamism, jihadism och terrorism har ökat i Sverige måste verkligen tas på största allvar.

Anf. 71 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Vi tar naturligtvis dessa frågor på största allvar, inte främst för att Europarådet har antagit en resolution utan för att vi ser hotet. Det är det som är grunden.

Vi har sagt att vi ska ha en ny nationell strategi mot terrorismen. Ett sådant förslag kommer att läggas fram här i kammaren, förhoppningsvis före sommaren, så att vi kan ta ställning till konkreta åtgärder.

Redan i december tillsatte regeringen en utredning om att kriminalisera deltagande i terrorresor men också organisering, finansiering och rekrytering till terrorresor. Denna utredning förväntas vara klar i juni, och vi hoppas kunna lägga fram förslag om ny lagstiftning på riksdagens bord före detta riksmötes utgång.

En feministisk utrikespolitik

Anf. 72 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! Min fråga går till utrikesminister Margot Wallström.

Kvinnor och flickor har en utsatt position i världen, och alldeles särskilt i konflikter. Kvinnor är allt oftare måltavlor i dagens konflikter, och det finns återkommande berättelser om hur kvinnor utsätts för systematiska kränkningar sexuellt, fysiskt och mentalt. Dessutom drabbas kvinnor ofta hårdare av följd effekter av krig, såsom social utsatthet och fattigdom,

beroende just på att de är kvinnor och redan tidigare varit offer för strukturell diskriminering.

Trots att krig och konflikter slår mot både män och kvinnor förvägras ofta kvinnor någon roll i fredsförhandlingar, ofta med argumentet att det är de stridande parterna som ska sluta freden.

På många håll i världen förvägras kvinnor grundläggande mänskliga rättigheter. Kvinnor missgynnas i fråga om representation och resurser. Detta hänger ihop.

Sverige har en hög svansföring i fråga om jämställdhet och kvinnors rättigheter, vilket vi med rätta ska ha. Därför vill jag nu ställa en fråga till utrikesministern. Hur framskrider arbetet med en feministisk utrikespolitik?

Anf. 73 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! När du ställde den frågan, Maria Andersson Willner, gick Sverigedemokraterna.

Det finns faktiskt ett stort intresse för detta. Det finns ett stort intresse i utrikesförvaltningen, därför att man ute i fält i många olika länder ser precis hur diskriminering och våld drabbar kvinnor och hur orättvisorna och bristen på mänskliga rättigheter drabbar kvinnor och barn. För dem är det självklart att det måste finnas en sådan profil på arbetet som vi gör.

Jag kan också se i många andra länder, till exempel i USA när jag var där, att det finns ett stort intresse av att höra hur vi tänker kring rättigheter, representation och resursfördelning inom den ramen. Detta är absolut nödvändigt. Tänk bara på det nya grekiska inre kabinettet – elva män och inte en enda kvinna. Och i Washington har man sex tankesmedjor som arrangerar 150 panelsamtal om Mellanöstern. Inte en enda kvinna finns med där.

Anf. 74 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Det finns stora utmaningar för att ytterligare stärka kvinnors och flickors situation i världen. Det känns tryggt att Sveriges regering nu tar frågan på allvar.

Jag tror också att Sverige kan bidra med viktiga perspektiv i till exempel FN för en jämställd och jämlik värld.

Anf. 75 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag anser också att den här politiken prövas i var och en av de frågor som vi dagligen hanterar, till exempel i Ukrainafrågan. Vem bevakar situationen för kvinnor och barn, inte minst genom den humanitära hjälp som vi bidrar med? Hur ser vi till att hjälpa den ukrainska regeringen, kanske med rådgivare, för att de ska kunna utforma reformer så att de gynnar jämställdhet och jämlikhet? Hur bevakar vi kvinnors och barns utsatthet i krigs- och konfliktsituationer?

Detta är alltså någonting som vi kommer att bära med oss och tillämpa på vart och ett av de frågeområden som vi hanterar.

Anf. 76 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Min fråga riktar sig till Gustav Fridolin i hans egenskap av utbildningsminister.

Alliansen satsar i den av riksdagen antagna budgeten 2 miljarder på en lågstadiesatsning. Den är oerhört viktig för att resurser ska kunna satsas på de mindre barnen, på mindre klasser och på fler lärare som ska kunna arbeta med våra små barn.

Ju tidigare stöd som skolan sätter in, desto bättre effekt får det och desto mer kan vi stötta och hjälpa våra små barn.

Alliansen menar att inget barn ska få gå igenom skolsystemet utan att få de bästa förutsättningarna för att få goda kunskaper att bära med sig ut i livet.

Gustav Fridolin, ditt uppdrag är nu att dessa 2 miljarder ska komma Sveriges elever och skolor till del, så att de ökade resurserna och satsningarna kan börja märkas där ute i undervisningen.

Kan du berätta hur du som utbildningsminister nu arbetar för att omsätta detta viktiga uppdrag som du har fått i praktisk handling?

Anf. 77 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Camilla Waltersson Grönvall så mycket för frågan. Det som gör mig allra mest glad med frågan är att vi är så överens om att vi måste få till dessa investeringar i mer personal under de tidiga åren. Under ett par år har vi haft en politisk debatt om huruvida man ska satsa på skolan eller inte. Under Alliansens regeringstid minskade faktiskt antalet medarbetare i svensk skola med över 12 000. Då är det klart att jag är glad över att vi nu gör detta jobb för att fler ska anställas.

Då är frågan hur vi ska göra det. Vi måste se till att dessa pengar kommer ut till kommunerna och till skolans huvudmän på ett sådant sätt att de har möjlighet att anställa personer för de pengar som vi anslår. För det tar vi fram en statsförordning. Genom den statsförordningen kommer kommunerna att kunna söka pengar från Skolverket, och det blir en förordning som gör det möjligt att få ut pengar till kommunerna samt säkerställa att pengarna används till att fler anställs.

Anf. 78 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern så mycket för svaret.

Ja, som sagt – högst upp på Alliansens agenda står att ge fler barn en skolgång som berikar deras möjligheter och chanser att växa och forma sin egen framtid. Jag är väldigt stolt över de år vi har bakom oss, då vi har kunnat satsa mer pengar på utbildning än vad som har gjorts under lång tid. Vi har också sett att andelen lärare ute i våra klasser inte har minskat, trots mindre elevkullar. Antalet lärare kan ha minskat, men inte i relation till hur många elever vi har ute i våra klassrum.

Kan jag få förtydligat från ministern att det finns ett löfte om att han nu fullt ut kommer att arbeta för att verkställa de intentioner som finns i den av riksdagen antagna budgeten?

Anf. 79 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! När det gäller de miljarder vi gemensamt vill lägga på att fler ska vara anställda i svensk skola, och som ligger stadigt över de kommande åren, kommer vi att utarbeta en statsförordning så att kommunerna kan ta del av de pengarna och anställa fler i de tidiga åren.

En del av problematiken i svensk skola, inte minst för lärarna till de yngsta barnen, är att man som lärare i dag får ägna så mycket tid åt andra uppgifter än att vara lärare. Det är en så stor administrativ arbetsbörda att man inte får vara med eleverna. Därför är det viktigt att vi gör investeringarna på ett sådant sätt att det verkligen blir mer tid för lärarna att jobba med eleverna – mer tid för varje lärare att göra sitt jobb.

Det innebär att det kan handla om fler lärare vi anställer, men det kan också handla om annan personal som gör att lärarna får den tiden. För den enskilda eleven är det nämligen det som räknas: Får jag mer tid med min lärare – blir det mer tid för mig att få den hjälp och det stöd jag behöver för att nå kunskapskraven – eller måste min lärare göra andra saker?

Avtalet mellan Sverige och Saudiarabien

Anf. 80 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Fridolin, och den handlar om hur regeringen ser på det avtal som tecknats mellan Sverige och Saudiarabien. Avser regeringen att säga upp avtalet, och vad ska i så fall komma i dess ställe?

Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Saudiarabien är en diktatur, och i Saudiarabien förekommer grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Sverige har framfört protester mot detta, även nyligen.

Det avtal som nu diskuteras är ett avtal vi i regeringen är överens om inte fungerar i dess nuvarande form, och frågan hur vi ska gå vidare bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 82 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Det är ju kort om tid tills det skriftliga beskedet om en uppsägning måste komma, och det är viktigt att veta om regeringen har intentionen att omförhandla avtalet eller upphöra med avtalet.

Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det avtal som nu ligger på bordet är inte ett avtal som fungerar bra mellan Sverige och Saudiarabien. Det har varit omdiskuterat inte minst under de senaste åren, och det har som bekant lett till en stor politisk diskussion i Sverige. Frågan hur vi ska gå vidare bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

De partier som bildar regering är överens om att reglerna för svensk vapenexport ska skärpas och att reglerna särskilt ska skärpas i förhållande till icke-demokratier. För det sitter i dag en utredning som jag vet att Kerstin Lundgren känner väl till och som kommer att lägga fram förslag om hur regelverket ska förändras. När det gäller avtalet är det som sagt någonting som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Anf. 84 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Ordning och reda i åkeribranschen är högt prioriterat av regeringen, som i december fattade beslut som ska leda till att seriösa åkeriföretag inte drabbas av osund konkurrens från oseriösa aktörer. Från den 1 januari får de åkeriföretag som inte följer cabotagereglerna betala en avgift på 40 000 kronor. Från den 1 mars kommer polisen också att få möjlighet att omhänderta fordonsnycklar eller låsa fast fordonet genom så kallad klampning om sanktionsavgiften inte är betald eller om fordonet har stora säkerhetsbrister.

Det här är två viktiga steg mot ordning och reda i åkeribranschen, och mot den bakgrunden undrar jag om inrikesminister Anders Ygeman anser att polisen i dag har de verktyg och de resurser som är nödvändiga för att kontrollera efterlevnaden av de nya lagarna.

Anf. 85 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det vore frestande att helt enkelt svara ja på den frågan. Vi har nämligen haft ett par år då detta har varit en livfull diskussion och då vi har diskuterat vilka åtgärder vi ska vidta.

Den tidigare oppositionen drev ju den borgerliga regeringen framför sig och pressade den till tuffare och tuffare åtgärder – åtgärder vi nu börjar se resultaten av, när bil efter bil som bryter mot de svenska lagarna och reglerna stannas och beläggs med den höga sanktionsavgiften. Jag tror att den signalen till dem som vill fuska och bryta mot reglerna kommer att göra stor nytta på de svenska vägarna.

Jag tror dock att vi också måste gå vidare med en del andra åtgärder. Den möjlighet till klampning vi glädjande nog nu får är tyvärr sådan att man bara kan klampa en lastbil i 24 timmar. Vi behöver gå vidare och göra som riksdagen har begärt av regeringen, nämligen se till att man kan klampa på riktigt så att bilen blir fastlåst till dess att sanktionsavgiften är betald.

Anf. 86 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Ja, signalvärdet är viktigt; en hög sanktionsavgift kan naturligtvis vara avskräckande. Men det behövs mer kontrollerande beslut och uppgifter, framför allt från polisens sida. Som Anders Ygeman så väl vet konstaterade trafikutskottet så sent som i våras att kraftfulla insatser är helt nödvändiga för att stärka just kontroll- och tillsynsverksamheten. Det behövs tydligare styrning och inte minst samordning av myndigheternas tillsyn, just för att skydda den seriösa åkerinäringen.

Jag undrar därför om inrikesminister Ygeman tror att den nya polismyndigheten är bättre lämpad för att skapa bättre och effektivare förutsättningar för stärkt kontroll och tydligare samordning.

Anf. 87 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Svaret på den frågan blir ja. Från den 1 januari har vi en helt ny polisorganisation, och den stora fördelen med den vad gäller trafiksidan är att det är *en* organisation i hela landet. Tidigare var vi 21 myndigheter och organisationer med betydande skillnader i tillämpning

och därmed också betydande skillnader i hur hårt man kontrollerade och hur man kunde se till att de gällande reglerna faktiskt följdes.

Sedan är det sant som frågeställaren säger; det finns fortfarande saker att ta tag i när det gäller tillämpningen eller diskussionen om möjligheterna. Det handlar om hur polisen tolkar regler, hur åklagaren tolkar reglerna och hur Transportstyrelsen tolkar reglerna, så att vi får en sammanhållen rättskedja. Regeringens ambition är dock klar och tydlig: De oseriösa lastbilarna och den oseriösa konkurrensen ska bort från de svenska vägarna.

Lärarens administrativa arbete

Anf. 88 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till utbildningsminister Gustav Fridolin.

Det har varit mycket samtal och mycket prat – många ord – men väldigt lite aktiva, konkreta förslag och handling. Ett stort problem som jag vet att utbildningsministern och jag själv, Moderaterna och Alliansen gemensamt ser är att lärare i dag lägger alltmer tid på saker som inte rör att utveckla undervisningen och som inte leder till att våra elever lär sig mer. I dagarna har även Arbetsmiljöverket och skolledarna belyst problemen med att lärare och skolledare lägger tid på föräldrar och deras mejl snarare än på undervisning.

Jag skulle vilja veta vad regeringen och du som utbildningsminister, Gustav Fridolin, har för konkreta förslag för att ändra just detta.

Anf. 89 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag tackar Ida Drougge för frågan. En del av detta handlar om just det jag tidigare talade med Camilla Waltersson Grönvall om, nämligen behovet av att anställa fler.

När man skär bort en del medarbetare i svensk skola leder det ju till att läraren till slut får ta fler och fler uppgifter. Finns det ingen elevhälsa på skolan får läraren rycka in även som kurator, fast man inte är utbildad till det. Om det inte finns lokalvårdare på skolan får man börja städa, och finns det ingen administrativ personal får man ta över administrativa arbetsuppgifter. Möjligheten att anställa fler är alltså viktig för att läraren ska få fokusera på att vara just lärare.

Sedan måste vi rensa lärarnas arbetsdag från administrativa arbetsuppgifter. Vi vill införa skolutvecklingsprogram. Det hade vi gärna velat göra från och med i år, men vår budget röstades tyvärr ned. Det kommer dock att finnas i kommande budgetar, och två av de programmen handlar om att stödja huvudmän och rektorer i arbetet med att minska administrationen under lärarens arbetsdag samt öka möjligheten till fungerande it-system. Det stjäl mycket tid i lärarens arbetsmiljö.

Sedan finns det en del statliga regler jag kan komma tillbaka till i mitt nästa inlägg.

Anf. 90 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Ja, det finns en hel del olika former av riktade stöd till skolor och huvudmän, men de kommer inte fram till alla skolor. Det är

också många som inte söker och därmed inte heller får pengarna. Jag har svårt att se att mer av riktade stöd ska kunna lösa hela den problematiken.

Föräldrar ställer med rätta allt högre krav, vilket är positivt. De har frågor och vill ha uppföljning av hur det går för deras barn, vilket har ändrat lärarnas roll. Min fråga är om Gustav Fridolin lite grann kan utveckla hur detta kan ändras framöver. Behöver det vara specifikt lärare som ska svara på den typen av frågor, eller skulle kanske andra inom skolan kunna göra det?

Anf. 91 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det beror helt och hållet på vilka frågor det gäller. Det finns frågor som handlar om den pedagogiska utvecklingen, och då är det viktigt att som förälder ha möjlighet att få återkoppling. Frågor som handlar om skolans organisation, situationer i skolan och annat är sådant som läraren varken har insyn i eller har möjlighet att påverka. Sådana frågor bör och ska kunna ställas till någon annan.

Det finns nog även en del frågor som ställs i onödan. En förälder som vill veta något om barnets skola ska kunna surfa på hemsidan och få tag på information, om den ligger där. Det bör vi ha med i diskussionen. När man talar med sitt barns lärare ska man veta att det är en del av en diskussion där man som förälder ska kunna bidra till att läraren får tid för det som är allra viktigast, nämligen för barnen snarare än för mig som förälder.

Jag tror att det är viktigt med program och system för att hjälpa huvudmän att minska administrationen, för det är ett stort problem för lärare i deras arbete i dag. It-systemen är en annan del.

Sedan finns det ytterligare en fråga som vi måste ta på oss. Lärarfacken varnar för att rättandet av de nationella proven tar alldeles för mycket tid i anspråk. Vi använder mer tid till att mäta kunskap än för möjligheten att ge kunskap. Det hoppas jag att vi gemensamt kan ta tag i.

Anf. 92 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad, och jag tackar deltagande statsråd och ledamöter.

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2014/15:51 EU-förordning om civilrättsliga skyddsåtgärder

2014/15:57 Nya administrativa sanktioner på finansmarknadsområdet

Redogörelse

2014/15:VPN1 Verksamhetsredogörelse Valprövningsnämnden 2014

EU-dokument

14440/14 Rapport till Europaparlamentet och de nationella parlamenten om arbetet i ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten under perioden januari 2013–juni 2014

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 februari

2014/15:245 Statliga jobb som försvinner från landsbygden

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:246 Olika uppfattningar i regeringen om tillståndet i svensk ekonomi

av *Fredrik Schulte* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 4 februari

2014/15:247 Rättsosäkert läge för bönderna

av *Gunilla Nordgren* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 3 februari

2014/15:187 Trafikverkets planerade banunderhåll

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:188 Griskastrering

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:189 Nystartsjobb

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

den 4 februari

2014/15:190 Korrekt statistik över gränspendlare

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:191 Skyddet för djurnäringarna

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:192 Rättsväsendets prioritering av arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

Frågestund

den 4 februari

2014/15:166 Förtryck av fackligt aktiva i Iran

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:170 Åtgärder för att återfå god relation med Israel

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:168 Utrikesministerns inställda resa till Israel

av *Sofia Arkelsten* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:175 Uppmärksamma Seyfo

av *Sofia Damm* (KD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:176 Signalspaning

av *Lena Asplund* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:178 Misstänkta terrorister som får uppehållstillstånd i Sverige

av *Mathias Sundin* (FP)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:177 Åtgärder mot överskuldsättning

av *Jessika Roswall* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2014/15:180 Rätt till god och näringsrik mat för äldre

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:179 Åtgärder mot bankernas övervinster

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2014/15:181 EU och rysk informationskrigsföring

av *Sofia Arkelsten* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:184 Elskatt för serverhallar

av *Mathias Sundin* (FP)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:183 Stärkt konsumentskydd vid försäkringsförmedling

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2014/15:182 Inställda tåg på Norra stambanan

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.01.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.21 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare	1
§ 3 Avsigelser	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 6 Svar på interpellation 2014/15:161 om insatser för att minska risken för fallolyckor bland äldre	2
Anf. 1 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	2
Anf. 2 MARGARETA B KJELLIN (M)	2
Anf. 3 CATHARINA BRÅKENHIELM (S)	3
Anf. 4 ÅSA COENRAADS (M)	4
Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S)	5
Anf. 6 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	6
Anf. 7 MARGARETA B KJELLIN (M)	7
Anf. 8 CATHARINA BRÅKENHIELM (S)	8
Anf. 9 ÅSA COENRAADS (M)	9
Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S)	9
Anf. 11 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	10
Anf. 12 MARGARETA B KJELLIN (M)	10
Anf. 13 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	11
§ 7 Svar på interpellation 2014/15:215 om byggnation i sjönära läge	11
Anf. 14 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	11
Anf. 15 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	12
Anf. 16 OLA JOHANSSON (C)	13
Anf. 17 FREDRIK CHRISTENSSON (C)	14
Anf. 18 HILLEVI LARSSON (S)	15
Anf. 19 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	16
Anf. 20 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	17
Anf. 21 OLA JOHANSSON (C)	17
Anf. 22 FREDRIK CHRISTENSSON (C)	18
Anf. 23 HILLEVI LARSSON (S)	19
Anf. 24 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	19
Anf. 25 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	20
Anf. 26 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	21
Ajournering	21
Återupptagna förhandlingar	21
§ 8 Frågestund	22

Anf. 27 ANDRE VICE TALMANNEN	22
<i>Regeringens syn på kärnkraftens framtid</i>	
.....	22
Anf. 28 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	22
Anf. 29 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	22
Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	22
Anf. 31 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	23
<i>Vårnadsbidraget</i>	
.....	23
Anf. 32 PAULA BIELER (SD).....	23
Anf. 33 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	24
Anf. 34 PAULA BIELER (SD).....	24
Anf. 35 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	24
<i>Kärnkraftens framtid i Sverige</i>	
.....	25
Anf. 36 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	25
Anf. 37 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	25
Anf. 38 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	25
Anf. 39 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	25
<i>En nordisk modell för flyktingfrågor</i>	
.....	26
Anf. 40 CARINA OHLSSON (S)	26
Anf. 41 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	26
Anf. 42 CARINA OHLSSON (S)	26
Anf. 43 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	27
<i>Utvärdering av sanktionerna mot Ryssland</i>	
.....	27
Anf. 44 KARIN ENSTRÖM (M)	27
Anf. 45 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	27
Anf. 46 KARIN ENSTRÖM (M)	27
Anf. 47 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	28
<i>Svenskt stöd till återuppbyggnad av Kobane</i>	
.....	28
Anf. 48 AMINEH KAKABAVEH (V).....	28
Anf. 49 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	28
Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (V).....	29
Anf. 51 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	29
<i>Avskaffande av avdragsgilla gåvor</i>	
.....	29
Anf. 52 MIKAEL OSCARSSON (KD)	29
Anf. 53 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	29
Anf. 54 MIKAEL OSCARSSON (KD)	30
Anf. 55 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	30
<i>Arbetet för globala gemensamma nyttigheter</i>	
.....	30
Anf. 56 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	30
Anf. 57 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	31
Anf. 58 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	31
Anf. 59 Statsrådet KRISTINA PERSSON (S)	31

<i>Utländska doktoranders villkor</i>	32
Anf. 60 BETTY MALMBERG (M)	32
Anf. 61 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	32
Anf. 62 BETTY MALMBERG (M)	32
Anf. 63 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	33
<i>Översyn av vargjakten</i>	33
Anf. 64 ULF BERG (M)	33
Anf. 65 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	33
Anf. 66 ULF BERG (M)	34
Anf. 67 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	34
<i>Åtgärder mot terrorism och radikal islamism</i>	34
Anf. 68 JOHAN NISSINEN (SD)	34
Anf. 69 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	35
Anf. 70 JOHAN NISSINEN (SD)	35
Anf. 71 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	35
<i>En feministisk utrikespolitik</i>	35
Anf. 72 MARIA ANDERSSON WILLNER (S)	35
Anf. 73 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	36
Anf. 74 MARIA ANDERSSON WILLNER (S)	36
Anf. 75 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	36
<i>Satsning på lågstadiet</i>	37
Anf. 76 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	37
Anf. 77 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	37
Anf. 78 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	37
Anf. 79 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	38
<i>Avtalet mellan Sverige och Saudiarabien</i>	38
Anf. 80 KERSTIN LUNDGREN (C)	38
Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	38
Anf. 82 KERSTIN LUNDGREN (C)	38
Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	38
<i>Regelefterlevnaden inom åkeribranschen</i>	39
Anf. 84 PIA NILSSON (S)	39
Anf. 85 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	39
Anf. 86 PIA NILSSON (S)	39
Anf. 87 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	39
<i>Lärares administrativa arbete</i>	40
Anf. 88 IDA DROUGGE (M)	40
Anf. 89 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	40
Anf. 90 IDA DROUGGE (M)	40
Anf. 91 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	41

Anf. 92 ANDRE VICE TALMANNEN	41
§ 9 Bordläggning	41
§ 10 Anmälan om interpellationer	42
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	42
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor	43
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.01.	44